

KÁRPÁTI LAPOK

A turistaság, a honismeret és a természetvédelem terjesztésére

Kiadja a Magyarországi Kárpát Egyesület

Szerkesztő: Nagy Péter, peter.nagi@t-online.hu

Internet: <http://www.karpategyesulet.hu>

Postacím: 1244 Budapest, Pf.: 800.

Merre tovább MKE 2. rész
Két keréken 5000 km
Erdélyi havasokban
Arcképcsarnok
MKE sítábor

Csodálatos gipsz-lepel, Toroslar – Torosók, Bitlis felett a hágóban. Fotó és beszámoló Juhász Gábor

Merre tovább MKE?

2. rész

A Kárpáti Lapok 2013. év 3. számában a Merre tovább MKE? cikkemben már tettem egy kísérletet Bánhidi Attila tagtársunk javaslatának megértésére. Az egyesület kontra szövetség kérdésben azóta többen is kifejtették gondolataikat. Attila indítványa röviden az, hogy a Magyarországi Kárpát Egyesület szűnjön meg, helyébe az újonnan alakuló valami Kárpát-medencei Sport Turista Szövetség lépjen. Az új név még bizonytalan.

Azonnal több kérdés is adódik, de csak kettőre kívánok fókuszálni:

– Magyarországon legalább három szövetség foglalkozik turisztikával, sportturisztikával, hegymászással. Miért kell nekünk egy negyediket alapítanunk, ráadásul a történelmi Magyarországi Kárpát Egyesület nevének beáldozásával?

– Tegyük fel, hogy májusban a tagság a történelmi egyesület neve ellen szavaz és egyesületünk a kárpát-medencei kárpátos egyesületek szövetsége lesz. Honnan lesz a szövetségünk működtetésére, tisztviselőinek fizetésére elegendő – „fenntartható” – anyagi forrása? Kik lesznek az alkalmas vezetőink?

A 2013-as év két jelentős évfordulót tartogatott a hazai turistaság számára. Az első, a Magyarországi Kárpát Egyesület 140 évvel ezelőtti 1873-as tátrafűredi megalakulását, a másik a Magyar Turista Szövetség kerek 100 évvel ezelőtti megalakulásának évfordulóját.

Nagy Péter, Kárpáti Lapok 2013. 4.szám, Egyesületi hírek rovatából: – Kedves Wehner Géza elnökségi tagunk a (MKE) karácsonyi partit követően, kezembe nyomott egy igényesen kialakított, remekbe szabott füzetecskét, melynek címdoldalán az áll:

„Magyar Turista Szövetség 1913 – 2013.

A Magyar Túrasport és Terepfutó Szövetség (továbbiakban: MTTSz) jubileumi kiadványa”

Amikor Szócs Ernő (MKE) elnökünk a Magyarországi Kárpát Egyesület 140. születésnapját és a Magyar Turista Szövetség centenáriumát a rosszemlékű Magyar Természetbarát Szövetség indítványára,

egy közös börszónyi rendezvényen akarta megünnepelni, enyhén szólva, nem keltett bennem kitörő lelkesedést. Először is: az MKE-nek minimum öt évente a Tátrában a helye. Másodsor: nem tudón a két szövetséget egynek véltem. A dohányfüstös Magyar Természetbarát Szövetséggel és főleg a múltjával – nem igen egyeztem.

Az 1990. szeptember 20-án, a Magyar Turista Szövetség jogutódjaként megalakult Magyar Sportturisztikai Szövetség. Ennek a szövetségnek tagja az MKE, sőt az MKE elnökségi tagokat is adott az MSTSz-nek (Bánhidi Attila és Wehner Géza). Praktikus okokból az MSTSz 2013. március 26-án Magyar Túrasport és Terepfutó Szövetséggé változott és még mindig a Magyar Turista Szövetség jogutódjának tekinti magát. Az MTTSz jubileumi kiadványában Wehner Géza elnökségi tagunk, az MTTSz alelnöke írta a bevezető köszöntőt. Szurka-piszka mondatával „Örömmel tölt el bennünket, hogy – a korábbi megtagadást surba dobva – a Magyar Természetbarát Szövetségből megújult Magyar Természetjáró Szövetség is utódként tekint az ünnepelt Magyar Turista Szövetségre...” fricskát dobva a feledékeny természetbarátoknak. Ugyanis 1946-ban, belügyminiszteri rendeletre az MKE-t, az MTE-t és több más turista egyesülettel együtt a Magyar Turista Szövetséget is feloszlatták. (Az MTSz feloszlásának idejéről, 1945-től 47-ig több adat is kering.) A Magyar Vándorsport Szövetség jogutódjaként 1948. szeptember 12-én megalakult Magyar Természetbarát Szövetségnek, jogutódlás szempontjából nincs köze az MVSz vezetői által feloszlott Magyar Turista Szövetséghez.

Így tehát, ez két külön vonal. Mivel az 1913-ban megalakult Magyar Turista Szövetség első elnökét, gróf Teleki Sándort, az MKE adta az új szövetségnek, ezért (is) büszkén vállalható az MTSz. Az ügyvezető elnököt a Magyar Turista Egyesület biztosította Dr. Thirring Gusztáv földrajztudós, egyetemi tanár személyében.

Így tehát jelenleg van két egymástól különálló turista szövetségünk (Magyar Túrasport és Terepfutó Szövetség illetve a Magyar Természetjáró Szövetség) mellett *a hegymászók Magyar Hegy- és Sportmászó Szövetségével már három.*

Egyesületi hírek: „A Magyar Túrasport és Terepfutó Szövetség (MSTSz) november 29-én, a Magyar Természetjáró Szövetség (MTSz) november 30-án tartott centenáriumi megemlékezést.”

Erre a híre Nagy Péter gyanút fogott: „Hoppá! Két utódszervezet van! Melyik a valódi jogfolytonos, melyik a trónkövetelő? Melyik a magyarországi turizmust összefogó és az országos valamint a nemzetközi szinten egyesületeink érdekeit képviselő szervezet? *Melyik a koncra éhes, talán mindkettő?*”

Péter megkért, hogy véleményezzem az ő írását. A vak felkérte a világtalant, hogy vezesse át egy forgalmas zebrán. De kell-e egyáltalán belső információk ismerete nélkül, távol a tüztől, foglalkoznom mindenféle szövetségek átláthatatlan dolgaival? Sajnos kell, mert a név (MKE) és a hagyomány kötelez! Bánhidi Attila kezdeményezéséről májusban az MKE közgyűlésén döntenünk kell.

A jogutódlást már tisztáztuk, most a „koncot” boncolgassuk!

Egy másik, korábbi hír: Bánhidi Attila a Magyarországi Kárpát Egyesület Szövetséggé alakítása révén, egy újabb, valami kárpátos, sportos turista szövetséget szeretne létrehozni. Ennek háttere, motivációja, következménye, értelme, a hazai turizmusra gyakorolt vélhetően kedvező hatása teljességgel homályos, kesze-kusza, átláthatatlan számomra.

Kérdéseim: van három szövetségünk. A kényelmes – nyugdíjas természetjárástól a legkeményebb

sportos terepfutástól az extrém hegymászásig minden témakört lefednek. Kielégítve az új idők sportos túrázásra vonatkozó követelményeit, az MKE tagja a megújult Magyar Túrasport és Terepfutó Szövetségnek. Az MKE történelmi nevét beáldozva, miért kell osztódással szaporodva egy újabb túrasport–sporttúra szövetséget létrehozunk?

Évek óta hallani a mátészalkai Garancsi Istvánról, egy jó képességű, egykori Fazekas gimnáziumi, matematika szakos diákról (Pécsen közgazdászként diplomázott) és talán még ügyesebb pénzemberről, a Videoton FC labdarúgócsapat tulajdonosáról, akit a 2012. május 12-én megszűnt Magyar Természetbarát Szövetség jogutódjának, a Magyar Természetjáró Szövetség első elnökévé választottak. 2011. április 18-tól miniszterelnöki megbízottként felelőse a hazai természetjáró és kerékpáros turizmus fellendítésének. Évek óta, árgus szemmel, lélegzet visszafojtva figyeljük minden turisztikával kapcsolatos lépését, intézkedését, reformjait. Az biztos, hogy sok minden megváltozott már a magyar természetbarátok szövetsége háza táján, de még nem értünk Garancsi reformjai végére. Akik a közelében vannak, bizton remélhetik, hogy lépései nyomán kizöldül a fű és előfehérlik a hóvirág, turistaútjaink újulhatnak meg, turisták által is megfizethető turista szállásink létesülhetnek. Itt van már az ideje! Ideje van az építésnek! Az biztos tény, hogy a mostani kormányunk az országos Kék-túra Budapesttől keletre eső részének felújítására a Magyar Fejlesztési Bank Zrt-n keresztül, hatalmas pénzeket biztosít. Ez valószínűleg Garancsi érdeme és persze van benne egy kis fűszerezett emberi gög is (Orbán Viktor kontra Thuróczy Lajos).

Nem az irigység beszél belőlem, de egy kis összehasonlítás: a Kék-túra közel 600 km felújítandó szakaszára közel két milliárd forint – eu-s és állami pénz – fordítható. Az Északi Zöld ötszáz kilométerének kialakítására az illetékes minisztérium btt. 2.300.000,- forintot biztosított. Az ÉZ kivitelezése két évig tartott minden bér-, adó-, anyag- és útiköltségével együtt. Nagy anyagi veszteséggel jár, de szép munka volt. Ezúton is köszönöm a Megbízomnak csak a munkát, a veszteséget már nem igazán. A közel két milliárd forintból nem csak a jelzőtáblákat,

oszlopokat és a turistajelzéseket lehet nagy szakmai hozzáértéssel, a Magyar Szabványnak megfelelően és gazdaságosan, a kivitelező vállalkozók nagy-nagy anyagi megelégedésére elkészíteni. Még legalább 180-190 darab, 100-100 millió forintból újjáépített turistaházzal is meg lehetne lepni Thuróczy Lajost, a Magyar Természetbarát Szövetség korábbi elnökét, a jelenlegi országos pénzeket leosztó turista szövetség, a Magyar Természetjáró Szövetség tiszteletbeli 88 éves elnökét és a turisták népes taborát. Persze, amint hallom, kevesebb felújítandó turistaházról, de több, a turistaházakhoz vezető murvás és aszfaltútról, parkolókról is szó van. És ehhez mit szól a másik finanszírozó, pl. a Pilisi Parkerdő Zrt., aki szintén szívesebben látna egy a bakancsos turistáktól mentes háborítatlan erdőséget a gáza kezelési területén?

„Világosodik lassacskán az elmém.” Nincs pénz és most valahogyan mégis sok millió erős forint érkezett a hazai turistákhoz, a korábbi Szabó Imre (MSZP-s országgyűlési képviselő) és Thuróczy Lajos vezette Magyar Természetbarát Szövetséghez, a jelenleg Garancsi István elnökölte Magyar Természetjáró Szövetséghez. Akár egy bankban. A színpalak mögött nagy most a helyzetkedés. A mézes madzag belógatva. Körüldongják a kiéheztetett legyek – teljesen jogosan. A győztes mindent visz. A turistautak festésének, a turistaházak építésének, fenntartásának, a kilátók építésének, a források foglalásának, karbantartásának lehetőségét. A többi egyesület némi pályázati pénzek megszerzésének reményében, bonyolult pályázatok megírásával tornáztathatják agyukat. Ismeretlen emberek, ismeretlen szobák mélyén döntenek a Garancsi csapatán kívül maradottak működési támogatásáról. Az vigasztal, hogy újra épülnek turistaházaink, megújulnak turistaútjaink.

Nagy Péter kérdésére „melyik a koncra éhes” nem kérdés, hiszen *nincs „konc”*. *Az állami és eu-s pénzek a Magyar Természetjáró Szövetségnél landolnak, különböző építkezésekre „szétosztásra várva”*. A Természetjáró szövetségen kívüli turista egyesületek, szövetségek gondosan figyeljék a megjelenő pályázatokat! Ott is van elérhető támogatási keret, csak ügyesen, valahogyan „ki kell érdemelni”!

Visszatérve Bánhidi kezdeményezéséhez

Biztosra veszem, hogy egy esetlegesen felálló szövetség, nem fog tudni annyit támogatást, pályázati pénzeket elnyerni, hogy abból egy fizetett elnökséget, vezetőséget fenn tudjon tartani.

Biztosra veszem, hogy ha a történelmi Magyarország területén jelenleg működő Kárpát turista egyesületeket egy Kárpát Szövetség ernyője alá kívánna gyűjteni, az Erdélyi Kárpát Egyesület nem lépne be valami Magyarországi (Sport) Kárpát Szövetségbe, hiszen Erdélyben az EKE országos vezetősége olyan, mint egy országos szövetség. Szőröstül-bőröstül, pillanatokon belül befelná a mi kis Magyarországi Kárpát Egyesületünket. 1997 óta próbálkozunk a határon túli kárpátosokat felkutatni, szoros kapcsolatokat kiépíteni velük. Az EKE-vel kapcsolatban még-még valami eredmény felmutatható, de a vajdasági-, a kárpátaljai-, felvidéki magyar turista szervezetekkel – szinte semmi.

Javaslatok

- *Webner Géza álláspontja szerint, „A Kárpátok Szövetséget jónak tartom, de jól elő kell készítenünk az útját, várunk kell még a megalakításával. Meg kell találnunk a vezetésére alkalmas emberünket”*.

- *Saját véleményem pedig az, hogy a Magyarországi Kárpát Egyesület nevének és szervezeti felépítésének megfelelően, alapító elődeink nyomdokain haladjon tovább. A hatályos sporttörvénynek megfelelően elegendő az alapszabályunkat kis mértékben módosítani.*

A témától független megjegyzésem

- Beleolvastam az MKE néhány korabeli évkönyvébe, többször figyelmesen elolvastam Dr. Thirring Gusztáv, az ötven éves Magyar Turista Egyesület jubileumára készített egyesületi összefoglalóját és „szőrmentén megismerve” az ő fantasztikus szervező munkásságát úgy az MTE élén, mint a Magyar Turista Szövetségben, a hazai turista társadalomnak szívből kívánom, hogy támadjon valahonnan egy hasonló nagyszerű, önzetlen turista-szervező vezetők!

- A korabeli turista egyesületek vezetőségét az akkori társadalom gazdasági és szellemi elitje adta. Majdnem minden vezetőségi tag, valamilyen doktorandusz,

tudós, egyetemi oktató volt. Kapcsolataik révén, hatalmas állami és magán pénzeket tudtak a virágzó turizmusnak megszerezni.

A mai (hazai) turista társadalmat, leginkább az agyongyötört középosztály alkotja. Sajáterős turistaház építésre, főleg a fenntartására, egyelőre gondolni sem tudunk.

Azért igyekezzünk, a név kötelez!

Mályi József, MKE

Forrásmunkák:

- Személyes beszélgetés Wehner Gézával.
- Magyar Turista Szövetség 1913 – 2013. A Magyar Túrasport és Terepfutó Szövetség jubileumi kiadványa.
- Magyar Hegyisport és Turista Enciklopédia.
- Sváb László: Száz éve alakították meg a Magyar Turista Szövetséget.
- Dr. Polgárdy Géza: Száz éve alakult meg a Magyar Turista Szövetség.
- Turisták Lapja – 50 esztendő.

Somhegyi-turistaház

Nem szoktam családi eseményeimről a Kárpáti Lapok olvasóinak beszámolni. Úgy gondolom, hogy „én és az én kisfiam kirándulások” nem érdekelhetik az MKE Tagságát. Most mégis kivételt teszek kivételes események miatt.

A hazai turistaságunk születésekor, kezdetben vala nagy lelkes lendület, turistaházak, turista útvonalak építése, szép nagy országunk szinte teljes területén a Magas-Tátrától kezdve, a Máramarosi-havasokon keresztül Erdélyig és az Alpok-aljáig. Sokasodtak házaink, anyagilag és turista tagság tekintetében gyarapodtak az osztódással szaporodó és az újabban alakuló egyesületeink. Gyönyörű fejlődési ív látható 1873 és 1920 között, de a két világégés közötti időszakban is. Napjainkig bezárólag, minden tagtársunk jól ismerheti a turista történelmünket, most nem részletezem. Jelenünkben szomorúan tapasztalhatjuk, hogy alig maradt használható turistaházunk az alig maradt országunkban. Ezért örömteli számomra, néhány friss, a hazai turizmust érintő hír.

Nem szeretnék abba a csapdába esni, hogy bármilyen politikai oldalnak a Kárpáti Lapok hasábjain

reklámt csináljak (ezt egyébként az egyesület vezető-sége és a lap szerkesztője jogosan meg sem engedné). „Neve elhallgatásával, címe megemlítése nélkül” mégis szóvá tenném, hogy országunk jelenlegi vezetése sok-sok böjti évtized után, végre a bakancsos turisták felé fordította tekintetét! Ez örömhír! 2013. július 3-án Dobogókőn, több százmillió forint állami támogatás biztosítására, turistaházak felújítására, turistautak karbantartására tett ígéretet. Az egykori Magyar Természetbarát Szövetség, jelenleg Magyar Természetjáró Szövetség öregjeinek megnyugtatóására, 2013. őszén, nettó 70 millió forint állami költségből (Magyar Fej-

lesztési Bank Zrt. és Pilis Parkerdő Zrt. bevonásával, közreműködésével) lólhalálában felújította a Pilisszentkereszt közelében található Somhegyi-turistaházat. 2013. október 29-én, ünnepélyes keretek között maga a miniszterelnök avatta fel, adta át.

Nos, 2014. január első szombatján, kis családommal elmentünk meglátogatni a csodát. Kődös, sáros, hómentes januári napon kerestük Pilisszentkereszt határában, a Kék-túra útvonaláról a leágazó jelzést a felújított Somhegyi-turistaházhoz és az azt jelölő útbaigazító táblákat. Táblákat nem találtunk, pedig a nettó 70 millióból futhatta volna. A 2013-as Pilis-hegység térképe a Kék-túra útvonaláról nem tartalmaz jelzett turistaút letérőt. Meglepetésünkre hevenyészett kék négyzetbe botlottunk. Bár szabályos „kapukat és behívó jelzéseket” helyeztek el, de a MSz-tól távol maradtak. Maga a szabvány nem szokott lázba hozni, de a magas állami protokollal átadott ház környékének jelzésénél csak jobban odafigyeltem volna. Sétáltunk, sétáltunk, míg csak saját jelzésében hármás elágazáshoz nem értünk...! Útbaigazító táblácska sehol, térképen turistajelzés sehol. Alulról, a kék jelzés felől érkezünk, a házhoz frissen murvázott úton jobbra kellett fordulnunk.

A turistaház zárva. Kis A4-es papiros hirdette, hogy a turistaházat a Pilisi Parkerdő Zrt. Pilisszentkereszt Erdészete kulcsos házként működteti. Szállást előzetes bejelentkezés alapján lehet foglalni. Előzőleg gondolkodtam, vajon ki, vagy melyik turista egyesület lehet az üzemeltető áldozat? Most kiderült, hogy Parkerdő az.

A turistaház tulajdonképpen több épületből áll. A korábban kőből épített szolgálati épületre épített bővítmenyből, nyári (udvari) közösségi épületből és egy dekoratív, dugig telerakott fatárolóból.

Amint körbeszaglásztuk a valóban csecse-becse ajándék házat, megjelent a parkerdő egyik terepjárója. Egy fiatalember jött a házba befűteni. Az épület szuterénjében egy gazdagon felszerelt kazánhelyiség található. Nagy fatüzelésű kazán, mindenféle csövek, „puffer tartály”. Amíg az erdész kazánt etette, kérdéseimmel megsoroztam. Kiderült, hogy 14 egy van, plusz, ha kell, még pótágyak, matracok várják a vendégeket. Összesen harminc főt. Egy főre ide-

genforgalmi adóval együtt, valamivel kevesebb, mint 3.500,- forint a szállás. Cserépkályha, radiátorfűtés, nagy társalgó, férfi-női vécék és zuhanyzók várják a vendégeket.

A turistaházat és környékét három hónap alatt újították fel. A kőműves-ács munkákat szakszerűnek, szépnek találtam. A főépületet vízelvezető Dreen-csővezéssel látták el. A faluból nyomóvezetékes ivóvizet és három fázisos villanyáramot hoztak fel. A szennyvizet a háznál lévő aprító berendezés dolgozza meg, majd eresztik le a település szennyvízhálózatába. Általában a gépészeti és egyéb járulékos költségek drágítják meg egy-egy turistaház létrehozását – építését.

Szegény erdész határozottan elhárította magáról (cégéről) a mostani turista jelzések festését. Ő nem tudja, hogy kik követték el, de már tervbe van táblák kihelyezése és a jelzések szakszerű kivitelezése.

A 2013. október végi házatató beszédekben (Garancsi István, Orbán Viktor) tervek, forint milliók repkedtek. Befejezés előtt állt Visegrád–Mogyoró-hegyen a jurta kemping fogadóépületének építése. Közeli átadása november 13-án volt esélyes. Már megkezdtek a Pomáz fölötti Kőhegyi-turistaház felújítását. Köszönettel mondom: ezek jó hírek, csak így tovább, az egész országban!

Egy kis visszaemlékezés

Helyi okos, diplomatikus tárgyalások, lobbizások eredményeképpen, gigászi munkával a Magyarországi Kárpát Egyesület egri egyesülete, a *Kárpát Egyesület, Eger a romokból 2013-ig már a hat kulcsos házat tett alkalmassá* a bakancsos turisták számára. Nem voltak nagy megnyitó beszédek és nem voltak rengeteg millió forintok. Hunniában azért, történnek még szép dolgok!

Az MKE mindig üttörő volt, sokan hivatkoznak is a korábbi egyesületünk példamutató munkáira. Van mire büszkének lennünk és van ebből adódó felelősségünk, kötelezettségünk – ha már mi, mostani kárpátosok vagyunk az 1873-ban megalakult Magyarországi Kárpát Egyesület „jogutódjai”.

Zánki Pil Zsuzsa

Régóta gondolkodom azon, hogy a Kárpáti Lapokban be kellene mutatnunk egy-egy tagtársunkat, mert rengeteg érdekes, értékes ember vesz minket körül, akikről alig tudunk valamit. A felszínt súrolva nem is sejtjük, mi lappang a mélyben. A sorozatunk 4. részében: Zánki Pil Zsuzsa.

Mikor Zánki Zsuzsira gondolok, szinte mindig egy finom puhasággal a sziklán osonó karcsú fekete macska képe villan elébem. Látom, ahogy mászik a sziklán fel és ahogy ereszkedik lefelé. Mellette a mászást biztosító lánc, de láncok nélkül kapaszkodik kitett helyeken. Egyszer a Kopa-hágó felől a Fehértavi-csúcsot ostromoltuk néhányan kárpátosok. A gerincet elvétettük, bekeveredtünk a csúcs északi falába. Nem volt nehéz a mászás, de kötél nélkül, több száz méteres kitettség fölött kellett ügyeskednünk. Kicsit aggódtam a többiekért. Zsuzsával nem volt gond. Siklott, mint a fűge gyík. A csúcsról a sárga turistajelzést követve, láncok igénybevételével ereszkedtünk le a Vörös-tavi-völgybe. Zsuzsa a turistaútból kitért, egy bordán mászott szabadon lefelé. Fölfelé még csak csak elfogadtam volna, de ismeretlen terepen lefelé „új utat” mászni egy „kezdőtől”, az már sok volt nekem. Nem tudtam nézni. Félelemérzet nélkül mászott.

A Kárpátokról és a hegymászásról tartott egyik előadásom után megkérdeztek tőlem, hogy mit kell tenni a jó állóképesség, edzettség elérése érdekében?

Pamír-hegységben 5100 m magasságban

Azt válaszoltam, hogy futni, futni, futni kell. Intenzíven, minden nap legalább tíz-tíz kilométert. „Nesze semmi, fogd meg jól!” Többen legyintettek rám, de Zsuzsa megfogadta a tanácsomat. Azóta a kerékpáros edzése mellé felvette a minden napos futást is. Én csodálkoztam legjobban: van aki hallgat a szóra, megfogadja a tanácsomat. Igazán jól esett.

2010-ben az Magyarországi Kárpát Egyesület Sí szakosztálya Franciaország csodálatos sípályáin élvezte a lesiklás örömeit. Egy hosszú nap vége felé Zsuzsa szinte már álló helyzetben megtekerte a lábát. A sípcsonjtja hosszában törött el. Hosszantartó kórházlátogatás és vasalt lábszár lett a vége. 13 csavar, plusz fémlemez. (A számla nagy lett volna, ha nincs balesetbiztosítása.) A baleset valószínűsíthető oka: az ember még nem, de a csontjai már elfáradtak. Se félelemérzet, sem fáradtságérzet. Jaj azoknak a hegymászóknak, akik nem ismerik a félelmet és jaj azoknak, akik úgy érzik, sohasem kell megpihenniük!

Úgy tűnt, hogy a balesete nagyon komoly. Járnai alig fog tudni, futni pedig sehogyan sem. Hosszú kitarató gyógytornával (Budakeszi Rehabilitációs Intézet), finom újrakezdéssel elérte, hogy újra tud futni, kerékpározni, hegyet mászni. Nem adta meg magát! Hát, akadnak még „nem adom fel emberek”! Újra kerékpároznak, újra fut, újra tör nehéz szikla utakon, magas csúcsok felé.

M.J.: Zsuzsi! Honnan van benned ez a makacs kitartás? Honnan van benned ez a szinte fanatikus sportos akarás?

Z.P. Zs.: Édesapám az Építési Minisztérium Gazdasági Főosztályán dolgozott. A minisztérium turista szakosztályának volt az elnöke. Gyerek koromban sokat kirándultunk, sokat túráztunk mindenfelé az országban és a környező szocialista országokban. Apám fotóalbuma a Magas-Tátráról szinte elvarázsol. Igazi turista volt. Talán, tőle örököltem a természet szeretetét, édesanyámtól pedig a lovak imádatát, Mészitől pedig a hegymászás örömét kaptam.

M.J.: Ki az a Mészi? Sose hallottam róla.

Z.P.Zs.: Mészi rendes neve: Mészáros János.

M.J.: Így már tiszta.

Z.P.Zs.: Az 1990-ben alakult Magyar Sportturisztikai Szövetség főtítkára, elnöke volt. Bánhidi Attilával 1993-ban ő szervezte meg az egy évvel korábban újjáalakult Magyarországi Kárpát Egyesület első nagy tátrai rendezvénysorozatát, 120 éves jubileumi túráit. Én csak a teljesítménytúrájukra neveztem be. Az sem érdekelt, hogy végig tudok-e menni a kijelölt távon. A részvétel volt a fontos. A túra után Mészi rábeszélte a következő évi Dolomitok túrára. A hegyek látványa lenyűgözött, a gépszíj, teljesen elkapott. Ettől kezdve a Téry Ödön egyesülettel (Mészi egyesülete) jártam a hegyeket. 1994-ben nagy lendülettel kezdtem hegyet mászni. Megismerkedtem a nagyteknélyű magyarul jól beszélő Géza Hack szlovák hegyvezető-hegyimentővel. A Szilézia-háznál, két hetet töltöttem az ő társaságában. Több csúcst sikerült megmászunk ez idő alatt.

M.J.: Első emlékem rólad, egy csodaszép tátrai túráról való. 1998-ban az MKE könnyű és nehéz túrákkal ismét a születésnapját ünnepelte a Magas-Tátrában, mégpedig a 125-iket. A Bialka-patak (Biela voda) mentén, a Poduplaszki-völgyben (Bielovodská dolina) kapaszkodtunk a Lengyel-nyereg felé. Christian Hohenlohe német herceg egykori vadászbirtokán keresztül bandukolva, a Magas-Tátra talán legszebb virágos kertjében jártunk. Mint egy amfiteátrumban, főként magasodott a Gerlachfalvi-csúcs, a Tátra-csúcs és a Tengerszem-csúcs. Haladnunk kellett volna, hi-

szén hosszú út állt még előttünk, de mi csak „szájtávra álltunk és a boldogságról föl-föl kiabáltunk” (Kosztolányi után szabadon) a Poduplaszki-völgyben éppen bál – pontosabban, virágkarnevál van! A Lengyel-nyeregbe kapaszkodtunk fel, majd a Felkai-völgyön (egy része a Virágoskert névre hallgat – Kvetnica) ereszkedtünk le a Szilézia-házhoz. A túrán sokan vettünk részt, Borcsa a lányod is velünk tartott. A Szilézia-házat, mint régi ismerősödet köszönhetted.

Z.P.Zs.: 1998 után, fokozatosan bekapcsolódtam az MKE életébe, pontosabban a Vámos Laci vezette Pestkörnyéki Kárpát Egyesület életébe. Úgy is fogalmazhatnék, hogy „Lacira ráépült az életünk”. Ettől kezdve, évente legalább négy nagyobb túráján vettem (vettünk) részt. Február: hótalpas túra, május eleje: vízitúra, nyár eleje Erdély-túra és még, ami jött. Lacinak nagyon hálás vagyok a sok-sok hegyi túráért, köztük a 2005-ös Mount Blanc, a 2009-es Kaukázus és a 2011-es Pamír utakért. Nélküle soha nem jutottam volna el ezekbe a csodálatos hegyekbe.

Königsjodler élvezkedés, 2012. Ausztria

Ober Gabelhorn, háttérben Zinalrothorn, 2013. augusztus

2001-ben Bánhidi Attila szervezte az MKE nyári táborát. A jubileumi évek kivételével, igyekezett minden évben más és más Kárpáti Nagytájat kiválasztani a Kárpátok alapos megismerése és a 2000-ben Orsován elindított Nemzetközi Kárpát-koszorú Túramozgalmom egy-egy újabb szakaszának megnyitása céljából. Ez évben az Északkeleti – Kárpátokra, kőrösmezei bázisállomással a Máramarosi-havasokra esett a választása. Voltak, akik nap – mint nap csillagtúrátak, voltak akik több napos gerinc-túrázással, hatalmas hátizsákok alatt görnyedezve, nagyobb gerinc szakaszt jártak be. Csodálkoztam azon, hogyan lehet akkora púppal (súlyal) a hátton napokon keresztül túrázni?! Ezt, nekem is ki kell próbálnom – gondoltam. Ettől kezdve, én is részt vettem több napos, nagy hátizsákos túrákon. Valahogyan úgy alakult, hogy az MKE, Komlós Andris vezette miskolci egyesületével kezdtem többet járogatni. 2002-ben a csodaszép Nagy-Fátra volt az első emlékezetesebb, nagyobb hátizsákos túráim (közös túránk).

Ekkortájt a Duna Tv-nél dolgoztam. Jó szerencsémnek köszönhetően, hogy 2004-ben több kiutazás alkalmával egy hosszabb filmet készíthettem a Máramarosi-havasokról és a hegyen élő pásztor népekről. Nyáron, amikor a Vámos Laci szervezte MKE Nemzetközi Kárpát-koszorú túra csapata Asztagnál, a Fehér-Tisza forrásvidékénél visszavergődött Asztagra, de már az ukrán oldalra, a két fős filmes társasággal (kötük Kébel Ádámmal) éppen a helyszínen tartózkodtam. Nagy bánatom, hogy bár ideális fényviszonyok mellett filmezhettük volna a hegyről lecsorgó népes

hegymászó társaságot, az ukrán határőrök a határsávban nem engedték a fotózást és a filmezést.

M.J.: Most ugorjunk néhány évet előre! Mit mond neked 2008?

Z.P.Zs.: Hiányolom, hogy a Magyarországi Kárpát Egyesület – Vámos Laci kivételével – nem tervez komolyabb hegymászó, sziklamászó túrákat.

Pamír előretolt alaptáborban Kébel Ádámmal 2011-ben

Babcsány Gáborral 2013. aug. Randa (Svájc)

Ezért a szikla.hu oldalakon, magam kerestem társakat alpesi túráimhoz. A világ egyik leghíresebb hegycsúcsát, a Matterhornt szerettem volna megmászni. Így találkoztam Kovács Ádámmal és Vadász Gergővel. Kovács Ádámról kiderült, hogy ő is MKE tag. Be-melegítésképpen megmáztuk a 4545 méter magas Domot (Monte Rosa Csoport) és a Weissmies-t (4023m, Pennini Alpok).

A sikeres mászások után a társaság szétszéledt, egyedül, pontosabban az alkalmi cseh hegymászó ismerőseimmel indultam megmászni a Matterhornt (4477m Pennini Alpok). Csak beülő volt nálam, és egy flaska víz. A csehek hamar elhagytak. Így is 4300 méterig jutottam. Egy társaság gyorsan ereszkedett lefelé, hozzájuk csapódva kihasználtam a náluk lévő kötélereszkedés előnyét. A vizemet és a legtöbb hegyi túrára elkísérő mellényemet a Solvay-házban (4003m, Solvayhütte) felejtettem. Pár nappal később egy újabb magyar csapat, a Göcsej Sport Egyesület tagjai (Takács Miklós és Utbert Tibor, becenevén Guliver) próbálkoztak a csúcscsal. Sikeresen megmázták a „Matyit”. Nekik jól jött a menedék-

kunyhóban hagyott vízem, nekem pedig nagy öröm az általuk lehozott kedves pihe mellényemmel újra találkoznom.

Kovács Ádámmal és Vadász Gergővel 2013-ban ismét a Pennini Alpokba indultunk, az Ober Gabelhorn (4063m) meghódítására. Nehéz, kitett gerinces, sziklamászós út a mi tempónkhoz képest, túl hosszúnak bizonyult. Délután egykor, a csúcstól kb. 100 méterrel lejjebb, visszafordultunk. A nagyon nehéz, kitett terepen, nem akartuk a bivakolást megkockáztatni. Így is késő este értünk le a kempingbe.

Edward Whymper angol hegymászó öt évig készült a Matterhorn megmászására. A sok sikertelen próbálkozás közepette, mellesleg elsőként megmászta az Ober Gabelhornt is. Az 1865. július 14-i sikeres Matterhorn mászás után úgy nyilatkozott, hogy az Ober Gabelhorn nehezebb volt.

A zermatti kempingben összefutottunk a híres, neves magyar sziklamászóval, Babcsány Gáborral. Közvetlen és nagyon barátságos volt. Felajánlotta, hogy 2014-ben felvisz a Matterhornra, ha vele tartok. Nagy megtiszteltetés, nagy kihívás, nagy lehetőség egy élő legendával az Alpokban bármit is megmászni. Gábor feladta a leckét. Itt van Vadász Gergő, aki méterről méterre megtervezi az útjait, mint tyúkanyó óvja-védi társait. Sok éve ismerem már őt, megbízom a vezetésében. Itt van Gábor, aki bejárta a világot a Himalájától az kaliforniai Yosemite Nemzeti Parkig, de még egyetlen közös túránk se volt.

M.J.: Zsuzsi! Te már nehéz utakra többször elmentél olyanokkal, akiket nem ismertél, akikkel a „beszállásnál” találkoztál először. Szerencséd volt. A hegy olyan, hogy fent a legtöbb hegymászó a másikkért mindenre kész, s akadnak olyanok is, akik nem. (Kötelező olvasmány – hegymászó, magashegyjáró alapmű: Cseke Gábor, A bozót. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1989.) Babcsány Gábor nagyszerű mászó és nagyon szépen ír. (Babcsány Gábor: Függlelges birodalom, Kornétás Kiadó 2003.) Nagy sztárok esetében, ajánlom, hogy komolyabb út előtt, csináljatok legalább egy hazai kisebb hegymászó túrás hétvégét!

Csíki-havasok, Hagymás-hegység főgerincén

– hat nap a keleti végeken –

Ha egyszer valaki megérezte a Kárpátok nyújtotta szabadságot, szépséget, a hegykoszorúnak nemzetünkhöz való kötődését, akkor mindig várni fogja a következő lehetőséget, hogy újra a hegységbe mehessen túrázni akár csak pár napra is. Mi is így vagyunk ezzel, s ezért indultunk neki, immár ötödször a Kárpátok egy újabb szakaszának. Idén a Csíki-havasokat és a Hagymás-hegységet vettük célba, hogy Tusnádfürdőtől számítva egy hét és több mint 110 kilométerrel később megérkezzünk a Gyilkos-tó mellé. Nemcsak a leghosszabb kárpáti vándorlásunk volt az idei, hanem egyben most vettünk rajta részt a legtöbben: 15-en mentünk végig, valamint kettő kedves ismerősünk és régebbi útitársunk csatlakozott még hozzánk a Gyimesekből. A csapatunk tagjai: Bökényi Betti, Lakatos Kata, Sárospataki Zsófi, Simó Réka, Szabó Anna, Ádám „Yoke” Józsi, Bede Máté, Beresnyák Gyula, Csányi Miki, Izsó Ádám, Kóródi Dani, Nyikos Andris, Pánovics „Pánó” István, Sárig Attila, Torres Andris, Vajna Balázs, Miklós Gábor.

A felkészülést most is korán kezdtük, már februárban. Így viszont volt idő bőven megismerkedni az Erdélyi Kárpát Egyesület Csíki-havasokhoz közel eső alosztályaival, valamint a helyi hegyimentőkkel, turista egyesületekkel, civil szervezetekkel.

Ákik nagy segítségünkre voltak a tervezésben: Albert Zoltán, a Kovászna Megye Turizmusáért Egyesület részéről; Bertóti Zsolt, a csíkszeredai hegyimentők vezetője; Bőjtke-Beyer Barna; Vásárhelyi EKE; Dukret Lajos, a Háromszéki EKE-től; Gábor Nicolae Levente, a csíki Salvamont részéről; Gáspár László Zsolt, a Háromszéki EKE-től; Kedves Zsuzsa, a Csíki EKE-től; Kinczel Ferenc a nagybányai EKE-től; Lukács Lehel, a gyergyói Dancurás hegyimentők vezetője; Szőcs László, a Csikmenasági Közösségmegtartó Egyesülettől; Tatár Attila, az Outdoor Capital of Transylvania részéről; Vadász Szatmári István, a Gyergyói EKE-től; Vámos László, a Pestkönyéki Kárpát Egyesülettől; valamint Zsigmond Enikő, aki erdélyi magyar geológus, földrajzi, turisztikai szakíró, az Erdélyi hegyei című sorozat Csíki-havasok című kötetének a szerzője, valamint A Csíki-havasok és a Gyimesek című Dimap térkép készítője. Nagyon köszönöm mindegyiküknek a sok segítséget!

1. nap: augusztus 3. (szombat)

Így jött el 2013. augusztus harmadika, mikor is négy autóval elindultunk a több mint hétszáz kilométerrel keletebbre fekvő Csíkszentdomonkosra (Sankt Domenikus, Sándominic), kiinduló állomásunkra. Olyan utat választottam Erdélybe, amelyet mindenképpen nagyon ritkán használnak a Székelyföldre utazók.

A határt Csengersimánál léptük át, így első pihenőnket Szatmárnémetiben (Sathmar, Satu Mare) tartottuk. Ahányszor csak erre járunk, mindig szeretettel emlékezünk meg Barkasz Gáborékról és a szatmári EKE-sekről, akik elindítottak minket ezen az „kárpáti úton”. A városban rövid sétát tettünk, felkerestük a Rákóczi-szabadságharcot lezáró 1711-es

szatmári béke aláírásának helyet adó főtéri épületet, megtekintettük a Katolikus Székesegyházat (hivatalos nevén Urunk Mennybemenetele Székesegyház). Itt található az az oltár, ami előtt Petőfi Sándor és Szendrey Júlia mondta ki az igent 1848. szeptember 8-án. Sajnos újra megállapíthatjuk, hogy a város díszje, a magyar szecesszió egyik éke, a Pannónia Szálló felújítása még mindig várat magára.

Utunk Nagybánya (Neustadt, Baia Mare) felé folytatódott. A város és környékének neve 2001 óta összefonódott a tiszai ciánszennyezéssel. Éppen ezért megítélésem szerint a város nyugati határában lévő Zazar patak melletti zagytározó is megtekintésre érdemes, hiszen bizonyítja, milyen gyarló is tud lenni az ember (és a cégek), ha a profithajszja közepette elfelejtkezik a felelősségről, amivel a környezetével

szemben tartozik. A tározót körülvevő terület ma is elhagyatott, az élet nagyon lassan vagy sehogyan sem akar visszatérni a mérgezett vidékre.

Nagybánya, Szent István szobor

Nagybánya belvárosát járva magyar emlék, magyar emléket követ, amely nem a véletlen műve természetesen. De örömmel tapasztaltuk, hogy nem csak a magyar múlt, de a magyar jelen is létezik még Nagybányán; többek között a Főtér sarkán lévő kézműves bolt is helyi magyarok szebbnél szebb kézműves termékeit kínálja. Szintén a téren található az a szökőkút, amelyikbe félig egy király alakja csúszott bele – arc nélkül. Az emlékmű állítólag Szent István királyt ábrázolja, de a román nemzetiségű városatyák csak úgy voltak hajlandóak megszavazni, ha az arca nem lesz látható. Érdekes megközelítés... talán arra számítottak, hogy így a románoknak majd Stefan Cel Mare-ként

Somkerék, református erődítmény templom

magyarázható a szobor? Vagy ez is amolyan kortárs műretek, ki kell találni, mire gondolt a mester?

Továbbhaladtunk egy olyan vidéken, amely távolabb esik a fő erdélyi közlekedési és turisztikai

útvonalaktól. A Lápos vidékén jártunk, a kárpáti hegyvonulat belső karéján. Mellétünk a Gutin (Muntii Gutái), előtünk a Széples (Muntii Tibles) magasodott. Bárkinek, aki Észak-Erdélyt járja, ajánlom figyelmébe ezt a kis kitérőt. Egyrészt ezek a 1500-1800 méter magas hegyek is lenyűgözik az utasokat, másrészt még gyorsabban is lehet haladni. A Lápos vidékén ugyanis alig van forgalom. S ajánlom a Magyarlápos (Laposch, Târgu Lăpos) melletti benzinkutat, egy helyi magyar is az alkalmazásában áll, érdemes vele is szót váltani a máramarosi szórvány létről.

Visszatértünk a Nagy-Szamos völgyébe és Somkeréig meg sem álltunk. Itt a néhai Szolnok-Doboka vármegye (Sollnok-Dobeschdorf, Solnoc-Dăbăca) és Beszterce-Naszód vármegye (Bistritz-Nösen, Bistri-

Vacsora Csíkszentdomonkoson

ta-Năsăud) határán a folyó völgyében elszórtan, de találunk még magyarokat. Déstől (Deesch, Dej) nem messze, Somkerék községben (Simkragen, Simkroang, Sintereag) leltük fel az egyik legszebb református erődített templomot egész Erdélyben, amelynek alapköveit 1333-ban tették le. A helyi magyarok nagy örömmel és büszkén mutatták a valóban páratlan Isten házát. Csodálatos érzés felmenni a toronyba és körbetekinteni onnan a vidékre. De mégis ott motoszkál bennünk a kérdés: meddig lesz még így? Meddig fogadja még a magyar utazót magyar vendéglátó itt északon? Vagy délen? Vagy a Mezőségben esetleg Gyulafehérvár környékén?

Szászrégenben (Sächsisch-Regen, Sächsisch-Reen, Reghinul Săsesc/Reghin) rövid pihenőt tartottunk, amely Erdély egyik zenei központja is lehetne – történelmét tekintve mindenképpen. A város születte Rudolf Wagner-Régeny zeneszerző, vagy Hencz József zeneszerző és karmester.

Majd Marosvécsnek (Wetsch, Brâncovenesti) folytattuk utunkat. Bár nem álltunk meg, de tudni kell róla, hogy az Erdélyi Helikont itt alapították meg, melynek írói, szerzői között olyan neves irodalmi és értelmiségi személyeket tudhatunk, mint Kós Károly, Áprily Lajos, Wass Albert, Dsida Jenő, Tamási Áron.

Marosvécsret és az 1941-1942-es vasúti építkezések miatt híres Dédát (Dedals, Deda) elhagyva beértünk a Maros-áttörésbe. Sokan még nem jártunk ebben a szurdokban, amely színeivel, méreteivel, égbe törő fenyőfáival és természetesen a rohanó Marossal mindenkit lenyűgözött. Innen már csak egy óra volt Csíkszentdomonkos, ahol Miklós Veronka Néni és Laci Bácsi már várt minket.

Akik csak egyszer is részese volt a szeretetteljes székely vendéglátásnak, ők tudhatják milyen fogadtatásban részesültünk: kürtös kalács, házi pálinka, majd kis fasírozottak, házi kenyér, erdélyi csorba leves (a legjavából), paprikába töltött házi túró, székely káposzta. 15-en voltunk, de nem bírtuk megenni az egészet.

Este gyors fürdés a házban és slaggal az udvaron (Yokéval mi ezt választottuk, bár Veronka Néniék tiltakoztak, hogy vendégük így fürödjön. Köszönet a kedvességükért, de jó volt ez így.) majd alvás. Bár lett volna helyünk bőven, de Pánó, Yoke, Nyikos Andris kérte Veronka Nénit, hadd aludjanak a kristálytiszta székelyföldi levegőn, Csaba királyfi csillagösvénye alatt. A nap végén még végigizultuk a barcelonai vizes világbajnokság férfi vízilabda-döntőjét, amelynek helyi idő szerint éjfél után lett vége. De megérte, mivel Magyarország-Montenegró 8-7, világbajnokok vagyunk, köszönet érte a Benedek-csapatnak!

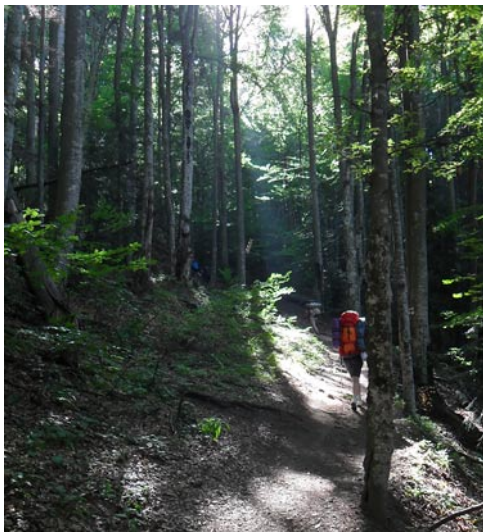
Táv: 718 km (autóval).

2. nap: augusztus 4. (vasárnap)

Kora reggeli kelés, újra csak terülj-terülj asztalka várt minket, minden, mi szem-szájnak kedves előttünk sorakozott. Kiemelt kedvencem Veronka Néninél a házi túróval töltött paprika. De sietnünk kellett, mert 06:51-kor indult a vonat Tusnádfürdőre (Bad Tuschnad, Băile Tusnad), s ha azt elszalasztjuk, akkor bukhat az egész kirándulás ütemterve.

Jó öreg Corona nemzetközi gyors! Hány magyart vitt már Brassótól Székelyföldre, Kolozsváron

és Nagyváradon át Budapestig és vissza. Mi is erre a vonatra várakoztunk, hogy aztán a felszíki falvakon, majd Csíkszeredán át elérjük az Olt folyó szurdokát Tusnádfürdőnél.

Csomád teteje felé

Előzetesen úgy állapodtunk meg két csíki ismerősünkkel, Rékával és Attilával, hogy Csíkszeredában (Szeklerburg, Miercurea Ciuc) szállnak fel a vonatra és csatlakoznak hozzánk. Tusnádfürdőn szerelvényünk folytatta útját Sepsiszentgyörgy felé, de Rékákat sajnos nem találtuk az állomáson. Így tehát 15-en indultunk neki a következő hat napnak. Ekkor még nem tudtuk, milyen meglepetésekben lesz részünk kint a vadonban a Csíki-havasok elhagyott tájain.

Csomád csúcsei

Tusnádfürdő hajdan szebb napokat látott épületei között vezetett az utunk a felső sétányon. Ugyanakkor

kor az is igaz, hogy a helyiek, úgy a lakosok, mint az önkormányzat szemmel láthatóan minden erőfeszítést megtesz, hogy a fürdővárosának visszaadja hajdani fényét, mely a magyar világban szebben csilloghatott, mint jelenleg. Mielőtt rátértünk a piros kereszt jelre, közvetlenül a turista jel balrafordulása előtt, merítettünk az Apor-forrás (izv. Apor) és a Mikes-forrás (izv. Miikes) borvizeiből [É 46° 08'31.44" és K 25° 51'32.20"]. Ezt nem csak azért érdemes megtenni, mert innentől kezdve a Szent Anna-tóig nem találtunk forrást, hanem mert gyógyító hatással is bír ez a víz.

Utunk innentől kezdve nem meredeken, de annál inkább szerpentinezve vezet fel a Csomád (Masivul Ciomat) tetejére, illetve egészen pontosan a fő csúcs mellé. Ilyenkor augusztusban nincsen komolyabb probléma a piros kereszttel jelzett ösvénnyel, de télen nagyon csúszóssá válhat. Jó kettő óra múlva jutottunk fel 1300 méter magasságra, ahol kisebb szeder és vad-málna bokrok vártak minket, hogy megjutalmazzanak a menetelésért. Érdekes a természet játéka. A tusnádi szoroszhoz képest érezhetően melegebb volt a hőmérséklet, mint 600 méterrel lejjebb a településen.

A tetőtől együtt haladt utunk a kék csíkkal. Kényelmes, széles ösvényen értük el a tó feletti táborhelyet, ahol autók parkoltak, szólt a zene, sokan voltak... Vagyis minden olyannal találkozunk, amit ezen a héten el akartunk kerülni. Így gyorsan leereszkedtünk a tóhoz, lehetőleg az erdőn át, hogy csak minimálisan érintsük az aszfaltot és a civilizációt.

A Szent Anna-tó (Lacul Sf. Ana) szépségét, vizének nyugodt felszínét, a tavat körbevevő Csomád-hegység csúcsait látva valóban gondolhatjuk, hogy ezt a Jóisten vagy a tündérek jó kedvükben teremtették. Túl a legendákon és hiedelmeken, a Szent Anna-tó egy vulkanikus kráter tó, amely elsősorban az esővíznek köszönheti vízhozamának utánpótlását. Érdemes átúszni, ezt viszonylag gyorsan meg lehet tenni, így Torres Andrissal át is „keltünk” a túloldalra, majd vissza.

Gyors ebédet követően folytattuk untunkat a Csomád testvérének, a Büdösnek (Puturosul) irányába a kék-sárga, majd egy idő után már csak a kék kereszten. A Hargita - Kovászna megyehatárig jól követhető a jelzés, viszont utána figyelni kell, mert magánterületen halad át az ösvény. Igaz, az eltévedés itt sem jelent komoly veszélyt, csak mindig azokat a

fákat kell keresni, amelyikről jól láthatóan lekaparták a jelzéseket. Utunk csak lassan emelkedett, leginkább 1100 méter környékén hullámozott. Így a délutáni hőség ugyancsak megtalált minket még a fák alatt is. De haladtunk becsülettel.

A Cecele (Vf. Țețelea, 1173m) közelében élesen északnak fordultunk, a Csíki-havasok (Muntii Ciucului) legdélebbi csúcsára idő és víz hiányában nem másztunk ki. A havasokban ez az a pont, ahol a kék csíkkal jelzett „második” főgerinc elindul északnak, hogy később becsatlakozzon a piros csíkkal jelzett fő ösvénybe. Általában egyértelmű, hogy jó úton haladunk-e, mivel széles, többnyire fűvel borított szekérvonalon lépegettünk. De mindenképpen vigyünk magunkkal térképet, és próbáljunk szerezni GPS-hez trekket is, mert nagyon sok oldalirányú leágazás van minden irányban.

Délután hat körül értük el egy esztenához, amit a térképeken Vályus-kútnak tüntetnek fel. Ez egy komolyabb itatórendszer, amit szarvasmarhák számára alakítottak ki. Ugyanakkor meg lehet tölteni belőle a kulacsokat, de csak közvetlenül ott ajánlott, ahol a földből jön ki a víz [É 46° 09'03.57" és K 25° 58'40.57"]. Mivel csapatunk az elmúlt évekhez képest létszámát tekintve igen csak megduzzadt, így már az első nap láhattuk, hogy haladásunk és havasi létünk szűk keresztmetszete a víz lesz.

A Vályus-kúttól nem messze állítottuk fel sátrainkat. A környéken, a mellékgerinceken és völgyekben vagy egy órát bolyongtunk, hogy tisztálkodásra alkalmas vizet találjunk. Végül be kellett érünk egy lassan csordogáló kisebb érrel.

S végül napunk meglepetése: sátortáborunkat egy jelentősebb létszámú szarvasmarha csorda útjába állítottuk fel. Arra eszméltünk, a csorda igen közel jár már hozzánk, így Mikivel gyorsan „barikádot emeltünk”, ami nem állt másból, mint hogy egy hosszú levágott fatörzset helyeztünk a bocik útjába. A farönkök magassága kb. 20-30 centiméter volt, így nem jelentett komolyabb gondot a csorda számára. Meglepően tapasztaltuk, hogy ennek ellenére kitértek az útból, amelyik mégis átlépett rajta, az vagy öt perccel gondolkodott, hogy mit is csináljon.

Táv: 20,2 km, emelkedés: 2135m, ereszkedés: 1681m.

Pánovics István: Szabad ég alatt, avagy bivakolás a hegyekben

Nem vagyok szakértő a témában, csak pár tapasztalatot szeretnék megosztani. A bivak jó dolog! Amennyiben az időjárás kegyes az emberhez. Augusztusban az volt. Még csak a bivakzsákokra sem volt szükségünk, simán hálózsákban aludtunk a csillagfényes égbolt alatt. Nem kellett sátrat cipelnünk, és vesződünk a felállításával, lebontásával. Sátorhelyet sem kellett keresni, ami külön jó volt, mert idén nagyon sokan voltunk, és jól jött az, hogy mi olyan helyeken is elfértünk, ahol egy sátor nem.

Ugyanakkor van árnyoldala is a bivaknak. Ha csak nem valami profi – és méregdrága – zsákról van szó, akkor egy eső igen csak kényelmetlenül érintheti az embert. Koránt sem annyira légáteresztőek, mint kellene. Rosszabbik esetben még csak nem is annyira vízzáróak. Spanyolországban aludtam bivakban szakadó esőben, és nem annyira jó móka. Azt is meg kell oldani valahogyan, hogy az eső ne verjen be, az ember mégis kapjon elég levegőt. Forgolódni sem olyan egyszerű egy nyakig felhúzott zsákban, és a hideg is komolyabb kihívás, mint egy sátorban.

Egy pillanatra sem bántam meg, hogy az augusztusi túrán bivakoltam, de őszintén szólva azt még erősen megfontolom, hogy a Páringba vigyek-e sátrat, vagy sem. Meleg, száraz időben való túrázáshoz jó szívvel tudom ajánlani a bivakot, de ha az ember magasabb hegyekre megy, vagy csapadékosabb időszakban, akkor nem biztos, hogy megéri az a plusz 2-3 kg az esetleges kényelmetlenségeket.

hosszabb pihenőre. Aki egyébként járja a Keleti-Kárpátok csíki részét, javasolom, hogy nyáron tegyen így.

A reggeli indulást követően folyamatosan hullámzó, de lankás hegyhátakon haladt utunk a Nyerges-tető felé. Ahogyan emelkedtünk, és ahogyan tünedeztek el a fák a nyugati majd a keleti oldalról, úgy mutatta meg magát egyre szebb mivoltában a Hargita, s másik oldalról a Csíki-havasok főgerince, valamint a Nemere-hegység. Utunk során végig a Madarasi-Hargita szinte minden szögből jól kivehetően ott emelkedett előttünk, mellettünk vagy mögöttünk, s a csúcson lévő antennák, mint tájékozódás pontok mutatták, mennyit is haladtunk egy-egy nap.

A Csíki-havasoknak sem a déli, sem az északi része nem olyan vad, mint a Fogaras, nem olyan sziklás, mint a Retyezát, se nem olyan smaragd zöld mint a Radnai-havasok, nekünk mégis nagyon kedves vidék. Ahogyan Nyikos Andris fogalmazott: ez az igazi erdélyi táj.

Alcsík panoráma

A késő délelőtti órákban értünk le a Nyerges-tetőre (Pasul Casin, 875m). Magyar embernek nem kell(ene) mondani, milyen hősiezen védtek a székely honvédek 1849. augusztus 1-én Tuzson János vezetésével ezt az átkelési pontot a sokkalta nagyobb osztrák és orosz csapatokkal szemben. Ahogyan a költő, Kányádi Sándor is írta a Nyerges-tető című versében 1965-ben:

....

De a védők nem rettentek
- alig voltak, ha kétszáz -,
álltak, mint a fenyők, a harc
rettentő vad viharában.
Végül csellet, árulással
délre körülvették őket,
meg nem adta magát székely,

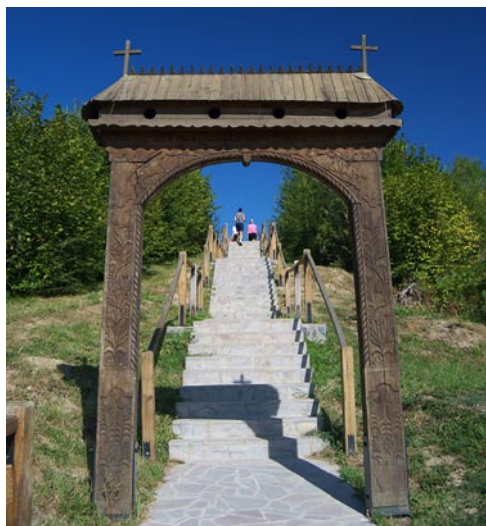
3. nap: augusztus 5. (hétfő)

Reggel nem keltünk elég korán. Egészen pontosan a Kárpátokban megszokott háromnegyed hétkor ébresztettem mindenkit. Csak azzal nem számoltam, hogy ekkor még hosszúak a nappalok és csak 1100 méteren vagyunk. Vagyis lehet korábban is kelni, és inkább a tikkasztó kora délutáni órákban félreállni

mint a szálfák kettétörték.
Elámult az ellenség is
ekkor a bátorság láttán,
zászlót hajtva temette el
a hősöket a hegy hátán.

Úgy haltak meg a székelyek,
Mind egy szálíg, olyan bátran,
mint az a görög háromszáz
Termopüle szorosában.
Nem tud róluk a nagyvilág,
hőstettükről nem beszélnek,
hírük nem őrzi legenda,
dicsőítő harci ének,
csak a sírjukon nőtt fenyők,
fönn a tetőn, a nyeregben,
s azért zöldell az az erdő
egész Csíkban a legszebben.

Ennek a hágónak (is) van egy különös hangulata, amelyet elsősorban mi, magyarok érezhetünk és érthetünk meg. Másnak is lehet szép, különleges ez a hely, de tiszteletet, elcsendesedő emlékeztést a kopjafák között elsősorban nekünk jelent. A régebbi emlékmű mellett feljebb, egy kicsi területen folyamatosan gyűlnek a fejhajtás kopjafái Erdély, Magyarország és a világ minden tájáról.

Nyerges-tető

Amíg kis csapatunk nagyobbik része a Nyerges-tetővel ismerkedett, addig páran lementünk a Csíkba vezető úton kb. 500 métert, hogy egy ízlésesen kialakított forrásból vizet szerezzünk [É 46° 11'39.89" és K 25° 58'39.89"].

A két csíkon folytattuk utunkat az egyre jobban tűző napon. A Csíki-havasok déli része nem éri el az 1300 méteres magasságot, kellemesen hullámszik végig a hegygerinc, viszont így nyoma sem volt a hús hegyi levegőnek. Legalábbis ezt éreztük, és csak később tudtuk meg, hogy Magyarországon ekkor 40 fok körüli hőmérséklet uralkodott, amihez képest mégis csak jobban jártunk, hogy ekkor voltunk Erdélyben.

Többen figyelmeztettek minket, hogy a Csíki-havasokban a legagresszívebbek a pásztorkutyák szerte a Kárpátokban. Ez igaznak is bizonyult, ugyanakkor tizenötünket már nem merték úgy megtámadni, mint a korábbi években, mikor is csak 3-9-en voltunk.

A hőséget szerencsére valamennyire enyhíteni tudta a főgerinctől kb. 200 méterre talált kis patak és annak forrása [É 46° 15'29.66" és K 26° 00'53.35"]. Nehéz visszaadni azt az érzést, hogy a víz milyen más értelmet nyer kint a vadonban a tűző napon, és milyen más odahaza a vízcsapból jöve. Turnusokban mentünk le a forráshoz, és csak hosszabb idő eltévével hagytuk ott.

Folytattuk utunkat és enyhe emelkedést követően elértük a keletről beágazó piros csíkot az úgynevezett Botsarkánál (Vf. Botšarca). Most már egyértelműen a Csíki-havasok főgerincen haladtunk. Kereszteltük a Cinódra (Cinod) vezető utat, majd kikapaszkodtunk a Rugát-tetőre (Pasul Uzului, 1085m). Ekkor már a nap is kezdett alászállani, magasabban is voltunk, éreztük a havasok hűsítő levegőjét és csodáltuk ezt a hamisítatlan erdélyi tájat. Nyugatra a Hargita, délre a Csomád, keletre még a Nemere, s északra immár jól kivehető módon a Hagymás-hegység. Rövid pihenőt követően nem volt már messze aznapi táborhelyünk: a Sugárok kútja mellett akartunk éjszakázni. A Csécsend kúpját (Vf. Cicinda, 1194m) elhagyva egy székely család segítségével el is értük a forrás melletti tisztást délután hat órára. Ez azonban csak tisztálkodásra volt alkalmas, szomjoltáshoz más forrást kellett találnunk [É 46° 18'17.94" és K 26° 00'42.43"].

Rugát-tető

Messze mindentől, bent egy völgyben, körülötünk a kedves, zöldellő csíki hegyek. Ahogyan már említettem; Nyikos Andris jegyezte meg később már Kolozsváron: a Fogarasi-havasok lehet látványosabb, de nem „erdélyibb” a Csíki-havasoknál.

Ez a napunk azonban tartogatott még egy váratlan fordulatot. Nem sokkal megérkezésünk után feltűnt két vándor nagy hátizsákokkal. Talán magunk sem akartuk elhinni, de Réka és Attila követve a menetrendünket pontosan megérkeztek a Sugárok kútjához. Így 17 főre bővült kis csapatunk. S nem jöttek üres kézzel; egy nagy görögdinnyét hoztak magukkal. Mi sem természetesebb, mint hogy a vadonban, az Óriás-tető (Vf. Uriaş, 1297m) lábánál görögdinnyét eszegetünk.

A nap utolsó felvonásaként Miki és Gyula a szürkületben visszatértek a megtöltött kulacsokkal. De ezért a vízért igen csak meg kellett küzdeni, mivel ember nem járta vízmosásban kapaszkodtak fel, ahol legalább egy órán át töltötték a csapat palackjait. Egyre inkább az volt az érzésem, hogy az idei kirándulásunk „szűk keresztmetszete” nem a meleg, vagy a pásztorkutyák lesznek, hanem, hogy ne kelljen órákat a víztöltéssel bajlódni. De erre megoldást csak két nappal később találtunk.

Táv: 23,2 km, emelkedés: 1377m, ereszkedés: 1364m.

4. nap: augusztus 6. (kedd)

Negyedik napunk reggelén már korábban ébredtünk és inkább napközben egy hosszabb pihenőt tartottunk. A reggeli után korán, erdélyi idő szerint hét órakor indultunk el. Jó döntés volt. Hegyre föl, völgybe le, ahogyan a gerinc vezetett minket. Az ösvény mentén egy-két helyen felbukkant a piros csík a fákra festve, de ezek inkább megerősítettek minket, hogy nem tévedtünk el. Ugyanakkor csak a piros jelzésre nem szabad alapozni a túrát ebben a hegységben, mivel kilométereken keresztül nem találunk jelet, aztán egyszer csak váratlanul előkerül olyan helyen, ahol egyértelmű, hogy az út arra felé vezet. Sokkal hasznosabb, ha rendelkezünk három segítséggel:

Zsigmond Enikő: Csíki-havasok című kiskönyvével az Erdély hegyei sorozatból, és az ehhez tartozó térképek,

GPS track, ami mutatja a főgerincen végig húzó ösvényt,

Józan paraszti eszünk, amely felülírhatja a modern kor technikai vívmányait, mert lehet, hogy még elektronikusán rajta vagyunk a gerincen, de igazából egy ideje már valamely völgyben járunk.

Ezeknek köszönhetően haladtunk egész nap. Az utunkat, amely ezúttal is jól kitaposott szekérnyom volt, bőven keresztették oldal irányú ösvények, csa-

pások, szekérnyomok. Sőt előfordult, hogy a főgerinc vezetése olyan irányban haladt, amely inkább felelt meg egy völgybe levezető ösvénynek. Folyamatosan tartani kellett az észak, észak-keleti irányt, amivel így eltávolodtunk az Olt völgyétől és beljebb kerültünk a havasok belsejébe.

Órála ebéd

Egy kisebb tisztáson fotós mesterünk, Pánó még művészi képeket is készített a reggeli nap fényében, míg Yoke, Nyikos Andris és én a piros-fehér-zöld zászlónkat lobogtattuk a szélben. A Csíki-havasokhoz, mint háttérhez (is) szépen illik ez a kompozíció.

Utunk során ezen a szakaszon nagyon kellett figyelni, mivel ezen a napon több főbb útszakaszt is keresztettünk, amelyek átmentek a Kászon és a Gyimesek kisebb-nagyobb völgyeibe.

Áthaladtunk az Endre-tetőn (Vf. Iui Andrei, Vf. 1307m) és a Gyürke-tetőn (Vf. Ghiurche, 1366m), amelyek azonban inkább csak nevükben „tetők”, nem jelentenek komolyabb kiszögélést, amely alapján egyértelműen beazonosíthatóak lennének. A Gyürke-tetőnél a nap már igen magasán járt, mi viszont épp csak felette voltunk az 1350 méteres magasságnak, így újra vízelő helyet kellett találnunk. Térkép és GPS szerint is a tetőtől nyugatra kb. húsz perces folyamatos ereszkedést követően rábukhatunk egy kisebb érre (még pataknak is kicsi). Viszont vize csodálatosan hideg – valószínűleg, nem sokkal feljebb lép ki a hegyből. Megéri lemenni érte!

A Gyürke-tetőt elhagyva erősen nyugatnak fordultunk (itt is vigyázni kell, mert az út vinne tovább északnak!), és hamarosan a Csobányosra vezető utat keresztesztük. Az út mellett álló pásztorszálláson sajtot, ordát is készítenek. Mivel ebéd előtt voltunk, ezért mi is vásároltunk egy egész sajt korongot. Természetesen

betartottuk a demokratikus játékszabályokat, hátha valaki nem kér(ne), de sem a „nem” válasza, sem a tartózkodásra, nem érkezett szavazat.

Hónunk alatt a sajttal felkapaszkodtunk az Órála (Mt-le Stájerului, 1301m) oldalába, ahol egy hosszabb, közel másfél órás pihenőt tartottunk a nagy melegben. Itt tudtunk eszegetni, kicsit aludni, volt ki főzött ebédet, egyszóval délutáni csendes pihenőt tartottunk kinek-kinek sájja íze szerint. Természetesen a sajtot sem hagytuk megromlani a melegben, így ebédre mindenki kapott egy szép szeletet, el is fogyott.

Három óra körül folytattuk utunkat. Kb. egy kilométer megtétele után találtunk egy kellemesen kiépített itatót nagyon hűs vízzel [É 46° 24'06.64" és K 26° 02'05.53"]. Ez a vízelő hely nem sokkal a Tomot-patakkal történő találkozás előtt található, bővizű, így vagy fél óráig maradtunk és élveztük a természet ezen ajándékát.

Ezt követően értünk a Tomotok közé. Ez egy nyugatnak tartó és hosszan elnyúló völgy (közel három kilométeres), amely mentén a környékről a Tomot-patak összegyűjti a Csíki-havasokban eredő kis ereket, nagyobb patakokat és azt a Csobányos-patakon keresztül a Tatros-folyóba szállítja. A gyorsan rohanó Tomot vízébe több helyen kisebb patakok ömlenek, így ezeknél a találkozásoknál valamint a kisebb letöréseknél kiváló frissítő fürdőt lehet venni. Sajnos mi idő szűkében voltunk, így nem adtuk át magunkat a „csíki wellness-nek”, bár igény lett volna rá.

Szellő után

Ahogy Zsigmond Enikő is írja, addig kell menni az Első-Tomot és a Középső-Tomot közötti völgyben, amíg az úgynevezett istállókhöz, vagy kárámkokhoz nem érünk. Itt északnak kell fordulni, s innen a hegy aljából már látszik az az átjárásóállomás,

adóvevő torony, amit megcélözva – s végig a széles ösvényen maradvá – kikapaszkodhatunk a Szellő-tető (Vf. Viscolul. 1494m) közvetlen szomszédságában lévő magaslatra. Innen gyönyörű a kilátás, hiszen megközelítőleg a Csíki-havasok középső pontján állunk. A Hargita természetesen továbbra is ott húzódik mellettünk balra, de már a Görgenyi-havasok hullámai is jól kivehetőek. Nem messze tőlünk nyugatnak Csíkszereda és a Somlyó-hegy kettős kiemelkedése is feltűnik. Észak-keletre feltűnik a román oldal Csalhója (Masivul Ceahlău), amely hasonló népszerűségnek

Motorsirülő

örvend a románok körében, mint a Madarasi-Hargita a magyarok között. Ezen a helyen hosszabb pihenőt adtunk magunknak, és élveztük, ahogyan a lemenő nap sugarai melegítenek minket, s közben a szellő hűsíti arcunkat (nem véletlenül Szellő-tető tehát a hegység ezen pontja; a név nagyon is találó).

A Szellő melletti tetőről indulva kicsit lejjebb ereszkedtünk, majd ebben az 1350-1400 méteres magasságban szinte vízszintesen gyalogoltunk tovább. Már jól esett volna letenni a hátizsákot, és találni forrásvizet, mert közeledett az este. Lent a völgyben csábítóan csillogott és csalogatott a csíkszépvízi víztározó tükre, de ez azért túl messze volt, hogy odáig menjünk le vízért. Annál is inkább, mert a Motorsirülőt már igen közel gondoltunk, ahol is az úgynevezett „Szerelmesek forrása” vízlelőhely is várt ránk. A térkép alapján ezt 1,5 kilométerre és kb. fél órára becsültem. Azonban egyre többünknek feltűnt, hogy csak nem fogy az a fél óra és nem akar felbukkanni a Motorsirülőnek nevezett jellegzetes és eltéveszthetetlen hely. Azért nem tudja a kiránduló, turista elvéteni a Motorsirülőt, mert egy jól meg-

épített bástyaszerű helyről van szó, ami azt a célt szolgálta, hogy a II. Világháborúban ezen a ponton fordították meg, állították irányba a harcokocsikat, lévén más hely nem volt elég széles ehhez.

Nem csak a Motorsirülő nyújtott tehát megfelelő felszínt a sátraknak (hely volt elég), hanem a közelben lévő Szerelmesek forrása is igekezett „kitenni magáért” [É 46° 26' 24.63" és K 25° 59' 21.95"]. Igaz nem egy bővízű „kút”, de a kulacsokat minden gond nélkül meg lehet tölteni benne. Gyulával és Yokéval pedig remek kis fürdőt alakítottunk ki lejjebb, amihez felhasználtuk Kata izoterm fóliáját. Igen kiváló kis medencét sikerült így összehozni, amelyben több turnusban ugyan, de mindenki kedvére tudott tisztálkodni. Az építkezés ezen formáját Mályi Józsitól tanultuk el, akiről szeretettel emlékeztünk meg az „építkezés” során.

A sátorhely több előnyét is kihasználtuk. Először is a csodálatos havasi panorámával fényképezkedtünk, kezünkben a piros-fehér-zöld lobogóval. Aztán Attila tábornozat rakott, ami mellett énekelünk. S találoztunk csíki legényekkel, akik sötétben hajtottak át Kásonba szekerekkel. Természetesen megkínáltuk őket és ittunk mi is az egészségükre, majd szerencsés utat kívánva elköszöntünk egymástól.

Táv: 24,9 km, emelkedés: 1486m, ereszkedés: 1308m.

5. nap: augusztus 7. (szerda)

Gyönyörű a kora nyári reggel a csíki hegyek között. A felkelő nap aranyárgára festette a szépen kaszált és rendben tartott hegyoldalakat. A szekérvomon a főgerincen vagy attól kicsit nyugatabbra haladtunk, így mindvégig élveztük a hűs levegőt. A Motorsirülőtől számítva kb. két óra múlva értünk a Gyimesi-hágóhoz (P. Ghimeş, 1152m), ahol kicsit megpihent a csapat, mielőtt a Pogány-havasra felkapaszkodtunk volna. A hágóban egy tábla hívja fel az arra járók figyelmét a magyar katonák hősi es helytállására 1944 szeptemberében. Sebő Ödön székesfehérvári fiatal hadnagy – 32. hegyi határőrség zászlóalj egyik tisztje volt – vezetésével a magyar honvédség a 22. gyalogos tábortábori pótezred zászlóaljja több hétig tartani tudta Gyimesbükköt illetve a Gyi-

mesi-hágót a többszörös szovjet túlerővel szemben, ráadásul, amennyire lehetséges egy ilyen helyzetben, még emberségből is jelesre vizsgázott a rá bízott katonákkal együtt. Azóta a csapatból többen is elolvastuk az által írt Halálra ítélt zászlóalj című emlékezéseit a Budakeszi Kultúra Alapítvány kiadásában.

A Gyimes-hágónál finom mézet, kiűrtöskalácsot és természetesen csíki sört vettünk, majd kétfelé válva, az árnyékba húzódva fogyasztottuk el az „a la carte de Havasok” menüt. Valahol persze sajnáltam, hogy az elmúlt évek kirándulásaihoz képest idén túl sok a civilizációs behatás, de ez legyen mindig a legnagyobb bajunk.

Pánó egyszer csak azzal futott le hozzám, hogy két székely férfi egy kis traktorral és a hozzá tartozó hosszú platóskocsival indul fel a Szép-havas lábához. Mi lenne, ha megkérnénk őket, hogy vigyenek fel minket is. A gondolatot tett követte, bemutatkoztunk s aztán megkértem őket. Két üveg sört rendeltünk a néninél a hágónál, hogy mikor a havason befejezik a szénagyűjtést, akkor visszafelé felülülésképpen fogyasszák el. Sajnos itt Attilától el kellett válnunk, ő igyekezett vissza Gyimesekbe. Felesége, Réka még egy napot velünk maradt.

Gyimes traktoron

Így felraktunk minden táskát, botot és természetesen jómagunkat a kis szerelvényre, hogy aztán elinduljunk felfelé a Pogány-havasnak (Mt-le Păgănilor, 1351m). Arra emlékszem, hogy nem mindenkinek jutott hely az utánfutón, így például Yoke és Ádám no meg egyik fuvarosunk a kis traktor markolóján foglalt helyet. Két újdonsült székely ismerősünknek még arra is volt figyelme, hogy a Köpüs-kútnál [É 46° 28'30.05" és K 25° 54'28.05"] megállva megtölthessük újra csak ki-

ürülő kulacsainkat. Majd még megtéve pár kilométert a traktorral ők megérkeztek a szénaboglyákhoz, mi pedig búcsút intettünk. Ezúton is köszönet a fuvarért.

A Szép-havashoz (Mt-le Frumos, 1336m) így korábban érteztünk, maradt időnk hát arra, hogy az ösvényről letérjünk és körbetekintsünk a csúcsról, valamint megnézzük mi is épül a Szép-havas tetején. Egy négy gyermekes építész édesapa fogadott minket, aki érkezésünkkor egy kis körkápola koszorúját készítette éppen. Olyannyira örömmel vette váratlan látogatásunkat, hogy kis idő múlva félbehagyta a munkát, maga köré gyűjtött minket és kis családját, majd a valahonnan felcsendülő déli harangszóra elmondott közös imánkat követően mesélt nekünk a most újjáépülő Szentlélek kápolna fontosságáról és a székely magyarság életében betöltött szerepéről. Majd bevezetett a hűs árnyat adó falak közé, ahol a szakrális jelentőségű motívumokat is megmutatta. Felejthetetlen élményt jelentett számunkra. Még kicsit gyönyörködtünk a gyimesi és a csíki panorámában – nem véletlenül Szép-havas a neve a csúcsnak – és tovább indultunk immár Felcsík hegyei közé.

Az északi része a hegységnek sokkal erőteljesebben hullámzik, mint a déli. Magasabbak is a csúcsok, sűrűbben bukkannak fel, nem nyújtóznak annyira széjjel, mint az alcsíki társaik. A szakirodalom is ezt tartja a turisták által bejárt útszakaszok legnépszerűbbjének a havasokban. Mi is ezt éreztük a kirándulás során, amely folyamatosan emelkedett vagy ereszkedett akár száz, kétszáz méteren belül is. Amerre jártunk több helyütt egész családok együtt kaszálták a mezőket egészen kicsi gyerekektől az idős, nagyszülői generációig. Nem jutott idejük „life-coaching”-ra vagy személyi edzővel készülni a „cselencs-déjre” (challenge day).

Sorra maradtak el a fontosabb hegyek és csúcsok: Kőnyak (Vf. Lacrimii, 1315m), Égés-tető (Vf. Ars 1233m), Réz-tető (Vf. Rez, 1219m). Ezen a szakaszon már sokkal sűrűbbek a jelek, de a legtöbb turistajel továbbra sem az elágazásoknál lelhető fel. Erre különösen figyelni kell a Kőnyak – Égés-tető között, ahol az út élesen nyugatnak kanyarodik, pedig érzés szerint inkább az észak-keletit választanánk.

Érdekes alakult ez a napunk. Egész kirándulásunk legszebb, legvidámabb emlékei ehhez a naphoz

Szabó Anna: Ember a havason
Vadregényes helyre megyünk. - Mondták sokan a nyári gerinctúra előtt. Akkor ez nekem azt jelentette, hogy nem fogunk találkozni egy árva lélekkel sem, csak a vad természettel. Meglepetésemre a vad természet megannyi szelíd lelket rejt. A hegyen élők úgy éltek, mint 100 évvel ezelőtt (legalábbis én így képezem). Hajnalban felmentek a hegyre, állónap kaszáltak, majd a nappal nyugovóra tértek. Férfiak, asszonyok, gyerekek mind együtt. Meg-meg álltunk beszélgetni azokkal, akik az út mentén dolgoztak, vagy ők álltak meg a sátorhelyünk mellett, hazafelé tartva. Arcukról mosoly sugárzott, szemükben néhol könny csillogott, kezünkben a pálinka úgy cserélődött, ahogy szavaink váltották egymást. A sok jó ember közül egy magával ragadott. Az, Aki Szép-havason, a Széplaki kápolnát építette. Családjával, 3 kislánygyerekekkel kiköltöztek a kápolnához, időt és erőt nem sajnálva, kálákába és adományból építették újra a szent helyet. Ahogy megállt a munkával, és mesélt a helyről, a mi szemünkben kezdtek csillogni a könnycseppek. Fájt szívvel hagytam el az épülő kápolnát, de a mi feladatunk más volt. Menni kellett tovább. A hegyi emberek emlékeit azonban magammal vittem.

köthetőek, ahogyan az egyik legváratlanabb, és legmeglepőbb fordulat is ekkor következett be. Közeledtünk az úgynevezett alagúthoz, amelyben a Madéfalva – Gyimesbükk – Kománfalva vasútvonal fut. Az alagút felett kívántuk eltolteni az éjszakát annak reményében, hogy találunk majd valahol vízszintes területet. Ehhez már csak az Utusalj-tetőt (Muntele Utuşoi, 1254m) kellett megmászni, majd onnan leereszkedni az alagút fölé. Az Utusalj oldalában azonban váratlan akadályba ütköztünk. A szépen kaszált legelőn egy család eszegetett a munka után a hegyoldalban. Kis csapatunk csupán át akart menni a hegyen (amerre a jel is vezet egyébként), mikor is a család egy tagja hevesen hadonászott, majd

kiabált, hogy márpedig mi itt nem megyünk át. Ma sem értem, miért lett volna ez olyan nagy dolog... Nekiindultunk, hogy 16-an már csak jobb belátásra bírjuk emberünket, de ekkor következett a legmeglepőbb rész: az atyafi egy kinyitott bicikálval rohant ránk, amelyet, mint később láttuk is, nem félt volna használni. Így végül is jobbnak láttuk elkerülni az esetleges sérüléseket, és kikerültük a helyet. Mint később megtudtuk a helyiektől, ő utusalji Gyuri, aki kicsit félnótás, s nem először fogadja ilyen formán a turistákat. Azt is megtudtuk, hogy a Csíki EKE vándortábora néhány nappal korábban került megrendezésre, amikor is a táborozókat szintén nem engedte át a területen „Gyuri kakas”. Állítólag közel száz emberről volt szó. Nem tudom, ebből mennyi igaz, de aki a felcsíki részen kirándul, az inkább kerülje el az Utusalj-tetőt, és ne hagyja, hogy ilyen találkozás elnyomja a többi szép, igazi erdélyi élményt. A pozitív oldala megismerkedésünknek, hogy Gyurinak köszönhetően szintben kerültük meg a tetőt, és még egy málnáson is átvezetett az utunk.

Az alagút fölé értünk délután öt óra körül. Egy család kaszált ott, így megkérdeztük őket, hogy éjszakázhatunk-e a területükön. Nem csak szívesen és örömmel láttak, hanem még fel is ajánlották, hogy rakjunk nyugodtan táborot, csak vigyázzunk a kis faházra. Palackban vizet is kaptunk, hogy azzal oltssuk el majd tüzet. Újra csak hálával gondolok vissza a székely-magyarok vendég- és magyarság-szeretetére, hiszen ismeretlen turistaként szívélyesen fogadtak minket. Megmutatták nekünk a forrást is, amely a gyimesi oldalon kb. 8-10 perc séta után érhető el. Még aznap este készítettünk Yokéval egy kis medencét, hogy csökkentsük azt a kb. 40-45 percet, amíg mindenkinek jó másfél litert töltünk a kulacsába. Ez a kb. 50 literes medence másnapra meg is telt, így alig 10 perc alatt mindenki megkapta a vizét. A jövőben mindenképpen ezt a technikát fogjuk alkalmazni. Természetesen a kis kutat nem bontottuk el, hadd segítse a helyieket a jövőben [É 46° 32' 12.04" és K 25° 54' 37.94"].

Este Ádámnak köszönhetően táborot raktunk és szalonnát süttöttünk. Végighozta a kiránduláson a saját szalonnáját, az egész csapat számára felvágta, faragott kicsi nyársakat, nekünk már csak meg kellett sütni. Ádám, ezúttal is nagyon köszönjük. Este korán

feküdtünk, mert a legváltozatosabb napot követően hamarosan ránk virradt a leghosszabb nap.

Táv: 19,4 km, emelkedés: 883m, ereszkedés: 1060m.

6. nap: augusztus 8. (csütörtök)

Felcsíki házak

A leghosszabb túranapunk hajnala volt a legszébb. Meredeken emelkedtünk ki az alagút tetejéről a gerincre. A hús nyári, havasi levegő könnyített a kapaszkodáson. Földúton haladtunk a faházak, pásztorok nyári szállásai között. A kaszálók gyönyörűen rendben tartva; a felcsíki legelőket, mezőket jobban gondozzák, mint a megye déli részén lévőket. Ahogyan a térkép is jelzi, a Bocs-tetőről (Vf. Buciului, 1372m) be lehet látni az egész déli zenit, el egészen a Háromszéki-havasokig. Észak felé egyelőre zárt volt a látóhatár.

Az út számunkra itt egyértelműen kanyargott az 1300-1400 méter magas csúcsok között. A problémát egyedül az okozta, hogy a Kondra-kereszt (Crucea Condra) előtt egy kiágazással előbb kanyarodtunk el. A Réz-teteje (Vf. Rez, 1431m) és a Kondra-kereszt közötti völgybe kell leereszkedni akár merről is érkezik a turista, és ezt követően kell felkaptatni a szembe lévő csúcsra. Bár a térkép és a GPS is jelzett vizet a völgyben, azonban sajnos nem volt sehol, pedig ahogyan a nap egyre magasabbra emelkedett újra jelentkezett a vízhiány. Bízunk abban, hogy a nem túl messze lévő pásztorszállás közeli források a Naskalat alatt újra felfrissítenek majd minket.

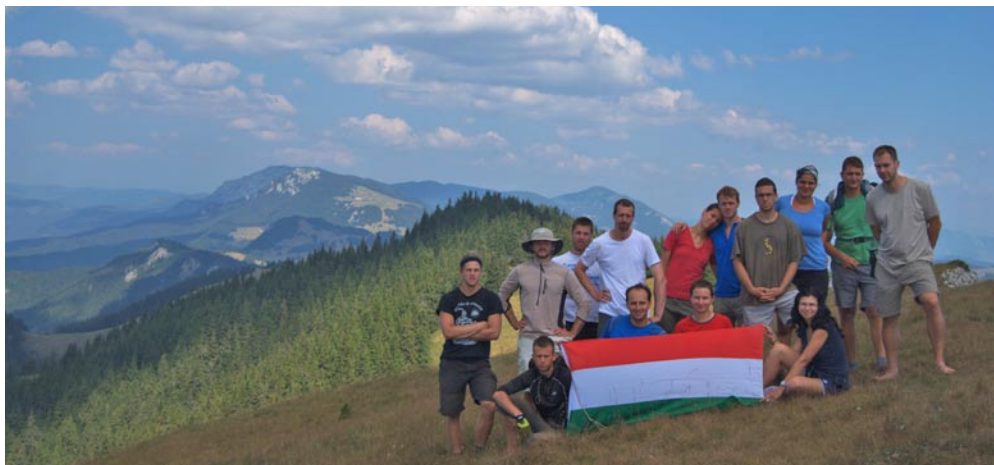
A Kondra-kereszthez végül is nem kellett kimászni ahhoz, hogy a Csíki-havasok legmagasabb pontját, a Naskalat elérjük. A mellette húzóódó köves csapá-

son lehet kikapaszkodni a tetőre; a csúc s elérése előtt azonban még útbá kellett ejteni az esztenákat. Sajnos az már a lapos fennsíkról látszott, hogy a kutak itt is kiszáradtak.

Azokban kedvünket nem vehette el semmi, mivel közeledtünk a Hagymás-hegységhez (Munti Hășmaș) és a távolabbi Gyergyói-havasokhoz (Munti Giurgeu), amelyet már a fennsíkról is megcsodálhattunk. Ez a része Székelyföldnek már nem olyan lankás, mint délebbre, hanem a Csíki-havasoknál magasabb hegyekkel körülvett rengeteg. Valószínűleg a domborzat miatt és kirándulás céljából a Hagymás-hegység nagyobb népszerűségnek örvend, mint a Csíki-havasok, ugyanakkor a Csíki-havasok környezetének rendezettségével, illetve kultúrtörténeti jelentőségével komolyan versenyre kell kelnie még az Egyeszkőnek is.

A Naskalat meghódítása előtt már csak a Szalomás-tetőn (Vf. Sălămaș, 1551m) kellett átgyalogolnunk, hogy a Csíki-havasok legmagasabb pontját elérjük. A Szalomás-tetőn elkészítettünk Rékától is annak reményében, hogy jövőre ismét együtt túrázhatunk majd. Az 1553 méter magas Naskalat (Vf. Noșcolat, jelentése „a mi rögünk”) panorámája páratlan szépséggel bír. Valóban zavartalan kilátást enged délre a havasok alacsonyabb pontjai iránt, illetve azon túl a Nemere tömbje felé. Keletnek ott húzódik a Gyimesek világa a gyimesi csángó magyarokkal, s azon túl valahol nagyon távol a moldvai magyarsággal. Ha valaki jól megnézi a gyimesi vonulatot, s szívével is rálát a Kárpátokra, akkor kirajzolódik egy másik Magyarország. Északra ott magasodik a Hagymás mézskőtömbje, az Öcsém-csúccsal, a Nagy - Hagymással és a Keleti-Kárpátok szimbólumával, az Egyeszkővel. S azon túl a Gyergyói-havasok vonulata, de a Kelemen-havasok (Muntii Călimani) vulkáni masszívuma is ott derengett a távolban. Valahol azon túl pedig a Radnai-havasok (Muntii Rodnei) csúcsai. Nyugatra a Görgényi-havasok (Muntii Gurghiu), a Hargita és kicsit délebbre a Csomád zárja le a panorámát.

A Naskalatot egy hosszabb és kellemesen hűvös ligetes fenyves vonulat köti össze a Dánfalvi Naskalattal (Noșcolatul lui Danfălau, 1491m). Csodálatos ebédelő hely. A meredek hegyoldalon ültünk, onnan néztük a Csíki-medencét, és eszegettünk, ebédeltünk. Továbbmenni sem igen akaródzott senkinek.

Naskalat tetején

Továbbmenve északra, mielőtt elértük volna a Terkő-mezőnek nevezett völgyet még az úgynevezett Szakadát mellett haladtunk el, amely eltéveszthetetlen jellegzetes mészke képződményei miatt. Az utána következő Terkő-mező megérdemelné a Hosszú-mező nevet. Kiterjedése miatt kb. 1,5 órán át gyalogoltunk benne, az esztenák egyre-másra érték egymást. A „mező”, ami inkább egy hosszú völgy, olyan széles, hogy az ösvény könnyedén kanyarog nagy íveket leírva. S ugye, ahol esztene, ott víz is előfordul. Mielőtt elérnénk a Balánbányáról (Bălan) feljövő, majd Jávárdipataka (Valea Iavardi) felé lemenő piros kereszttel jelzett utat, a széles ösvénytől érdemes letérni, mert egy pár száz méterrel keletre elkerített és mesterien elzárt kis kúthoz érünk, aminek vize hűsítő és üdítő [É 46° 38'40.72" és K 25° 52'20.15"].

A Csíki-havasokat lassan elhagytuk, és ráléptünk a Hagymás-hegység fehér mészkövel borított ösvényeire. Először szerpentin kanyarogva jutottunk feljebb és feljebb, majd átvezetett az ösvény a hegység keleti oldalára – ahol régen a magyar határ húzódott. Innen szépen kivehető a Csalhó masszívuma (Masivul Ceahlău). Az út ezután már maradt is a keleti oldalon. Közben össze is szűkül, ezért oda kell figyelni, ha szemben marhacsorda érkezik.

A Hagymás-hegységnek első híres magaslatja az 1707 méter magas Öcsém-tető (Ecem, 1707m), ami nem közvetlenül az út mellett fekszik, hanem attól kicsit nyugatabbra. Ugyanakkor nem lehet eltéveszteni,

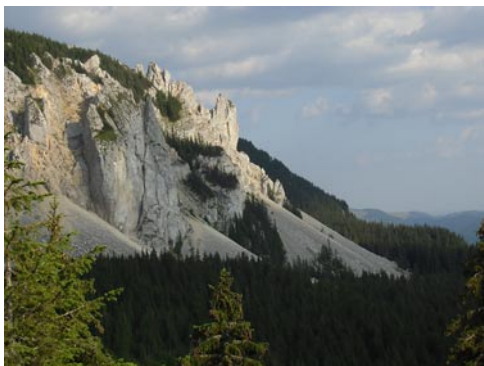
miel egy nagy kereszt magasodik rajta. Mi is elkanyarodtunk a csúcs felé. Látna a csapat többi tagját legjobban ennek a szépsége fogott meg minket.

A csúcson sokan voltak – mind magyarok. Örömmel újságoltuk, hogy hat napja jövünk és a távolba vesző Olt-völgye volt kiindulási állomásunk. Egész kis család gyűlt körénk, beszélgettünk, és megkínáltak minket nagyon finom forrásvízükből, amit az Egyeskö mellől adott a föld az utazó számára.

A tetőn állva igazi csúcs-fotókat készítettünk, és legalább egy órát pihentünk élvezve a délután napot, a tájat; Székelyföld és Erdély újabb testnek, szívnek, léleknek való csodáját. A csúcsról jól kivehető a híres kőfolyás, az úgynevezett ördögzsántás is.

Visszatérve az útra, végig az erdőszél mellett kellett haladni, eleinte szintben, majd legalább 45 percen át lefelé az Egyesköhöz (Piatra Singuratică, 1587m) hatalmas, függőleges kősziklák szomszédságában. Az egész környékre jellemző, hogy már az Öcsém-tető aljában olyan magas sziklák húzódtak, mintha az Egyesköhöz érnének – mi legalábbis összetévesztettük őket. Most már a valóban jól jelzett ösvényt követtük, ugyanakkor a bokára nagyon kellett vigyázni, mivel könnyen megcsúszhatunk egy kiálló mészkősziklán vagy egy fenyő gyökéren.

Az Egyeskö Menedékház közvetlenül a híres szikla-csoport lábánál épült és a pár évvel ezelőtti felújítás óta európai színvonalúnak mondható. Az üzemeltetéssel foglalkozó hölgy, Gál Aranka már várt minket

Öcsém-tető 1707 m

nagyon finom vacsorával. A sátrakat közvetlenül a menedékház mellett, vagy attól kicsit messzebb, egy kiszögelésen lehet felállítani. Ezt az utóbbit ajánlom, mivel a kiugró szinte vízszintes szikla előtt terül el a Gyergyói-medence, mellettünk a Nagy-Hagymás csúcs emelkedik az égnek és visszafordulva az Egyeskö meredezik az ég felé.

Hosszú utunk során most először tudtunk a menedékház alatti bővizű forrásnál megfürdeni. A férfi részleg olyan ricsajt csapott ennek öröme, hogy valószínűleg medve még pár évig nem merészkedik le a hegyekből arrafelé [É 46° 41'10.51" és K 25° 49'28.58"].

Visszatértünk után megnéztük a naplementét a sátras szikláról, amint lebukik valahol a Maros-áttörés felett. Többször láttam már Nap Urat lenyugodni a Kárpátok felett, de az egyik legszebben itt, Székelyföld keleti végén gyönyörködhattunk. Hamarosan besötétedett, s a völgyben lévő székely falvak és Gyergyószentmiklós fényei apró kis földi csillagként ragyogtak tovább. Mi pedig kellemesen megvacsoráztunk, és ha jól emlékszem, Yoke még ostort is pattogatott dunántúli virtusból bele a székely éjszakába. Legalábbis megpróbálta...

Táv: 26,4 km, emelkedés: 1811m, ereszkedés: 1408m.

7. nap: augusztus 9. (péntek)

Utolsó reggelünk a Kárpátokban. Hajnalban még sötét volt, de tízen nekivágtunk az Egyeskönek (azért csak ennyien, mert nyolc - tíz fő számára van fent

hely biztonsággal). A napfelkeltét akartuk megnézni a tetőről. Sötétben, imbolygó fejlámpák fényénél haladtunk a kavicsos részen, majd szikláról sziklára lépve a sötétben jutottunk egyre feljebb és feljebb. Mire a láncos szakaszhoz értünk már pirkadt. Sietni kellett, mert hamarosan megjelenik izzó narancssárga színben Nap Úr. A csúcsra sikeresen felért mindenki, s vártunk. Vártunk és vártunk. De fényt és meleget adó égitestünk csak nem akart megjelenni. Kis idő múlva aztán mi is rájöttünk, miért van ez így. Sajnos az előtünk magasodó Csalhó tömege az egész napot kitakarta előlünk, mire viszont onnan is kibukkanna, már jócskán benne lennénk a reggelben, és a puliszkáról is lemaradnánk. Ezért inkább a puliszka.

Reggeli után csapatunk másik része is felment a csúcsra, aztán indulás. Irány a 2013-as túra legmagasabb pontja, az 1792 méter magas Nagy-Hagymás (Hăghimașu Mare). A menedékház mögött kellett lemenni a piros sávon, majd a forrásnál keletre kanyarodni, így jutottunk át a nyugatról sziklák védte Kurmatura-nyergen (S. Curmătura, 1465m). Itt északra fordulva megkezdtük egy újabb ördögzsán-táson a kikapaszkodást a csúcsra. Az Egyeskőtől számítva kb. még másfél óra múlva a Nagy-Hagymás

Hajnali túra az Egyes-kőre

csúcán állhattunk. Ahhoz, hogy a kiránduló elérje a csúcst, a piros jelzéstől élesen nyugatnak, balra kellett elkanyarodni, mivel az út kikerüli a tetőt. Egy jól járható csapáson viszonylag gyorsan, 15-20 perc alatt kiértünk a Nagy-Hagymásra. Itt egy jó órát időztünk el, sok fotóval és végre először a Kárpátokban zergékkel. Eddig még nem sikerült megpillantani őket, még a Zerge-havasokban (Retyezát) sem.

Kisebb nehézség árán visszakeveredtünk az útra. S irány a Terkő mező „ikertestvére”, a Fehér-mező (P-na Alba). Ebben a hosszsan elnyúló völgyben is találtunk vizet, igaz a térkép által jelzett Küpü-kút [É 46° 42'52.16" és K 25° 48'02.07"] a völgy déli bejáratánál nem volt alkalmas ivásra. Ellenben találtunk egy hosszú botot, rajta egy vödörrel. Többször is be lehetett állni a lyukas vödör alá, amely mint egy rosszul felszerelt zuhanyrózsa, spriccelte magából a vizet minden felé. Nagyon élvezetes a tikkasztó melegben.

Aki átmegy a Fehér-mezőn, majd eléri a piros csík – kék csík útelágazást, azok találnak a gergyói hegyimentők által épített kis faházat a mező északi kijáratánál. Nem messze a házikótól tör fel a felszínre egy kristálytisza forrást [É 46° 43'34.27" és K 25° 47'56.76"], ami mellett megpihentünk és ebédeltünk, mielőtt elhagytuk a kárpáti főgerinc piros csíkkal jelzett ösvényét. A kék csíkon folytattuk utunkat.

Folyamatosan északnak tartottunk a Gyilkos-tó irányába. Az út két oldalán a havasok csúcsainak láncolata kísért minket. Innen a folyók már nem befelé, a Marosba, hanem kifelé, a Szeret-folyó irányába szállítják a vizet. A kis patak mellett többször is meg lehetett állni fürdeni.

Aztán már gyorsan ráléptünk a Gyilkos-tóhoz (Lacul Rosu, 983m) vezető országútra. Nem izlett a beton a talpunk alatt hét ilyen szép nap után. A tó körül nyüzsgő sokaság, zenét vagy egyéb zajt bömböltetett. A tó továbbra is magával ragadóan szép, de a róla szóló székegyföldi legendákat beárnyékolja a turisták nem megfelelő viselkedése.

Már csak egy megoldatlan feladat állt előttünk; fuvart szerezni a forgatagban. Nálam volt a kinyomatott buszmenetrend, miszerint hamarosan megy Gyergyószentmiklósról (Niklasmarkt, Gheorgheni) helyközi járat. A helyi magyarokat kérdezgettem, hogy hol lehet majd felszállni rá. Ők készségesen meg is mutatták,

hogy itt és itt – de majd csak holnap. Mert ma, délután három körül már nem megy busz a városba.

No, ilyenkor jelenik meg a „valuta”, azaz hány üveg sörré hívhatjuk meg a sofőr urat? Végül is azt hiszem kettő üveg sör és némi borocska jövőbeni elfogyasztásának köszönhetően vállalta, hogy régi Roburjával levigyen minket Gyergyószentmiklósról. Rádásul nem is akármilyen Robur volt ez; megjárta 2008-ban Pekinget és 2012-ben Londont piros-kehér-zöld festésben. A sofőr és a tulajdonos elmondása szerint 2016-ban Rio de Janeiroban is ott lesznek. Útitársaink jókedve ránk is átragadt, gyorsan eltelt az a kis idő, amíg a Robur a kocsitulajdonosokkal, Katával, Ádámmal és Mikivel és velem leért Szentmiklósról.

Katával még futottunk egyet, hogy a jegyek is meglegyenek, mire beérkezik Miki és Ádám, bár utóbb kiderült, hogy a CFR-személyvonat (azaz a CeFRE) késett egy jó 15 percet. Így érkezünk vissza Csíkszentdomonkosra, ahol gyors zuhany után indultunk vissza a többiekért. Szerencsésen „hazaért” mindenki. A vacsorából ezúttal nem sok maradt, pedig Veronka Néni ezúttal is kitett magáért, nagy köszönet érte!

Táv: 17,6 km, emelkedés: 832m, ereszkedés: 1335m.

8-9. nap: augusztus 10-11. (szombat-vasárnap)

A bőséges reggeli után búcsút intettünk vendéglátóinknak, és elindultunk hazafelé. Első állomásunk Csíkszereda volt, ahol mindenképpen meg szerettem volna látogatni Zsigmond Enikőt, hogy bemutatkozhatunk neki és köszönetet mondhatunk a sok segítségért, amit kaptunk tőle az út szervezésekor. Azt hiszem ő kisebb látogatói létszámra számított, de tőlünk mind a tizenötven szerettek volna ővele megismerkedni, így mindenki jött. Biztosan meg volt lepve, hogy gyakorlatilag egy végzős egyetemista csoport lépte át a küszöbét – ismeretlenül. Gyorsan főzött egy kávét, és sokat mesélt a korábbi kirándulásairól, tapasztalatairól. Nagy élmény volt a nála eltöltött rövid idő mindannyiunk számára – köszönjük.

Csíkszereda után Szovátára (Sowata, Sovata) a Medve-tóhoz (Lacul Ursu) utaztunk. Két órát időz-

tünk a hatalmas tömegben. Még tavaly Mályi Józsi említette, hogy nagy lesz az ellentét, ha lejövünk a hegyről és visszacsöppenünk a civilizációba. Valóban nagy volt, túl nagy is.

A Nyárád vidékén és Marosvásárhelyen, Marosludason, Tordán át érkezünk meg Kolozsvárra. Szerencsére 2013-ban sem telt el úgy év, hogy ne járjak az egyik legjellegzetesebben magyar városban. Ha lakosság arányát tekintve komoly teret is veszített a magyarság, de amit itt felépített és elért, kiemelten a kultúra és az oktatás terén, azt a többi gazdasági, politikai sőt sport eredményekkel együtt legfeljebb elhazudni lehet, de ha őrizzük és vigyázunk rá, elvenni nem. Ezért olyan kedves és fontos a város.

A szállásunk a református felekezethez tartozó Bethlen Kata Diakóniai Központban volt. Innen siettünk a Bulgakovba, ahol vacsorával vártak már minket. Még Csíkszeredában jutott az eszünkbe, hogy az idei túra volt az első, amikor eső nélkül tudtunk végigmenni az útvonalon, egyszer sem áztunk el. Kolozsvárot öt percen múltott, hogy elérjük a Bulgakovot... ott megkaptuk az elmaradt égi áldást.

Este még sétáltunk a városban, és visszaértünk a Főtérrre, ahol éjfélkor az egész erdélyi kirándulás egyik legfelemelőbb pillanatát éltük át: körbeálltuk a

Zsigmond Enikőné

Fadrusz János 1900-as párizsi világi kiállításon aranyérmert nyert Hunyadi Mátyás szoborcsoportját, és elénekeltük a magyar himnuszt. Ennél szebben nem zárulhatott volna ez a kirándulás.

Táv: 751 km.

Miklós Gábor

Lektorálta: Kóródi Dani, Pánovics Pánó István
Fényképek: Ádám József, Bökényi Betti,
Csányi Miki, Kóródi Dániel, Miklós Gábor,
Nyikos András, Pánovics István, Szabó Anna,
Torres András, Vajna Balázs

A gyalogtúrák jó hangulatához a viccek is hozzátartoznak. Brassói EKE társunk, barátunk Nádudvary György elmondásából, ill. leírásából egy pikáns következik:

Történelem órán

A tanárnéni kéri a tanulókat, hasonlítsák édesapjukat a magyar királyokhoz. A gyerekek sorolják, apám vallásos-Szent Istvánhoz hasonlít, bíró-Mátyás király, állandóan olvas-Könyves Kálmán stb. Móricka is jelentkezik, pedig ritkán szokott. Az ő apukája olyan mint Aba Sámuel királyunk volt. A tanárnéni csodálkozik, kéri indokolja meg. Móricka: hát tetszik tudni, az éjjel megébredtem és hallottam amikor anyukám mondta apámnak: ne hagyj Aba Sámuel, ne hagyj Aba Sámuel.

Kövek a Déli-Bükken

Esőt jósoltak a meteorológusok február 22. szombatjára. Hajnal óta mégis vártam, hogy a csepergélő eső alábbhagy. Amikor elindultam a buszpályaudvarra mégis találkoztam lelkes túrázókkal, akik nem akarták kihagyni – a mai napra tervezett – a Nagy Peti által vezetett túrát. Persze én sem, mert Vele tavaly nyáron túráztam utoljára és tudtam, hogy nem riad vissza egy kis esőtől. Annál is inkább, mert 2006. januárjában, amikor a Kárpát-gerinc túra utótalálkozójára mentünk Brassóba, sokkal szélsőségesebb volt az időjárás. Mégis eljutottunk az egykoron szászok által lakott – fekete templomáról híres – szép városba.

A Felsőtárkány közeli Varróháztól kilencen indulunk el az aszfalt úton a piroskereszt jelzést érintve a bükki „kövek” felé. Időközben a szemerkélő eső is elállt, így kissé nyugodtabban folytattuk utunkat, most már az erdei talaj utakon. Utunkat nehezítette időnként a sár, de csak ott ahol az erdészet nehéz gépei a fakitermelés miatt, eltüntették a felső füves talajt, s maradt a sáros csúszós, nem éppen túrázóknak való út. Ezt követően jól haladtunk a zölddel jelzett és jelzetlen utakon, egészen a Kerek-hegyig ahol a köd fogadott, amely időnként kísérőként mellénk szegődött.

A ködben sejtelmes volt a haladásunk, kilátásra nem volt lehetőség, mégis a csupasz fák koronái és az alattuk meghúzódó bokrok, festőiek voltak. Túravezetőnk nemcsak a köd miatti esetleges lemaradásra figyelt, hanem a közelünkben lévő elhanyagolt Sándorforrásra is felhívta a figyelmet. A forrást 2008 körül Nagy János egri túratársunk rendbe hozta, azonban az erdőritkítás miatt alaposan megsérült. Helyreállítására nem sok remény van az elkövetkezendő időszakban.

A köd hirtelen jött. Gondolatokat ébresztett bennem, amelyről már régebben olvastam és gyaloglás közben felidéztem magamban.

„A köd jóságos és meghálálja, ha ismerik és szeretik, nem roskad össze mint a hó. Nyájasan körülölel szellemképeket vetít eléd messziről, amik szertefoszlanak vagy egyszer csak valódi alakot öltenek, amelyek kitérnek utadból

és elkísérnek a semmibe. A köd megvéd a nagyvilágtól, megvagy magadban egyedül” (Umberto Eco)

A rövid ködös kitérő után folytattak utunkat az Ördög-hegyre, amely alatt elterülő sziklacsoportot – talán nem véletlenül – Angyalszárnynak nevezték el. Az Országos Kéktúra vonalát (OKT) elérve, annak jelzéséről felkapaszkodtunk az Őr-kő 880 m magas csúcsára. A köd miatt kilátás nem volt, de azért az alanti mélységben lévő Őrkő-házat és azt övező fenyőfákat pontosítottuk.

Rövid ebédszünet és beszélgetést is beiktattunk, miközben a tavaszt idéző ritka növényekről Péter fotókat is készített. Természetesen le is ereszkedtünk az egri Kárpát Egyesület igényes, de védett vendégházához, melyet az egyesület által megbízott Nagy János tagtársunk szépen rendben tart.

Túravezetőnk elmondta a lelkes kis csapatnak e ház felújítását és szót ejtett a többi egyesületi vendégház helyéről és azoknak a befogadóképességéről is. Meglepő módon fagyöngy ágai és azok bogyoí díszítették a bejáratot, amitől nem messze egy muflon koponyát szemlélhettünk meg annak csigaszerű szarvával.

A muflonokról is szó esett. Amelyeket az 1920-as években vadászati céllal telepítettek be Korzika szigetéről. Napjainkra számuk nagyon lecsökkent. Túránk folyamán egyet sem láttunk, pedig néhány éve csapatostól futottak előlünk, megriadtan. Lehet, hogy a muflonok természetvédelmi intézkedések áldozatai lettek az elmúlt időszakban.

A rövid kitérőt követően a kék jelzésen haladtunk. Utunkat hóvirágok szegélyezték, szinte hihetetlen mennyiségben, jelezve a tavasz közeledtét. Az OKT útvonalát elhagyva, kissé meredek ösvényen felértünk a 857 m magas Pes-kőre, amely jelzett magassági pont a bükki csúcsok kedvelőinek.

Szó esett itt a fokozottan védett kerecsensólymokról, azok költőhelyéről, amely miatt ezen terülrészek védett zónába kerültek. A Bükki Nemzeti Park őrei vigyázzák a turistáktól és az illetéktelen látogatóktól. E vidéket el kell kerülni áprilistól egészen októberig.

A Pes-kő aljában szintén van egy vendégháza egyesületünknek, amely épségére Kakuk Laci vigyáz és szívesen rendelkezésére bocsátja az érdeklődők részére. A sáros-csúszós utak miatt, most nem kerestük fel a fenyők között megbújó házat.

Tájékoztatót kaptunk a Pes-kő alatt meghúzódó nehezen megközelíthető függőleges sziklafalban lévő barlangról és a közeli Petényi- és Cserepeskői-barlangokról. Az idő rövidsége miatt azonban, ezen szép helyek csak későbbi időpontban tárulhatnak majd elénk.

Az utóbbi barlang szálláslehetőséget is biztosít az OKT-n erre haladó túratársainknak. Rövid pihenőnket követően a Pes-kőt, amely nem biztosított panorámát a köd miatt, de sziklaképződményeivel így is fenséges volt, hamarosan elhagytuk.

A Pes-kő keleti gerincén ereszkedtünk le a sűrű avarban időnként csúszkálva, vad csapásokon és keskeny, de jól járható ösvényeken az alsóbb szakaszokra csatlakozó erdei utakra. A fakitermeléssel megrongált és az előző napokban felázott csúszós sáros utakon, időnként füves kerülőkkel, de jó hangulatban érkezünk le túránk végén a Varróházhoz.

Megtisztítottuk sáros bakancsainkat és „hálát adtunk az égieknek”, hogy a borult ég ugyan fenyegetett esővel, de csak a köd nehezítette utunkat és a látnivalókat. Túránkon sokkal több bosszúságot okozott némely fakitermelőhely körzetében a felázott, sáros talajút. Péternek megköszöntük a szép túrát és a tartalmas tájékoztatót, majd elbúcsúztunk egymástól, újabb csúcsokat, hegygerinceket, barlangokat is magába foglaló és a maihoz hasonlóan szép, maradandó, élményeket biztosító túra reményében.

Kovács László, KEE

Nemzetközi szimpóziumra gyűltek össze az orvosok. Egy német orvos azt javasolta, változtassák meg a szív elnevezését pumpára, tekintettel arra, hogy szervezetünkben pumpálja a vért. Praktikusnak találták az ötletet és időszerűnek, már éppen elfogadni készültek mikor szót kért egy magyar orvos. Kedves kollégák! / kezdte beszédét. Ez a szó, hogy szív, olyan gyökereket vert a magyar ember beszédében, hogy azt megváltoztatni nehezen lehet. Halljuk, hogyan szólna egy magyar népdal: kalapomban piros rózsza, babám tőled kaptam, cserébe én a rózsáért a pumpámat adtam. Egy távol levő férj így írna haza, nejének: Drága Pumpám! Amióta a pumpám a pumpádtól távol van nem bírok a pumpámmal. Alig várom, hogy a pumpám a pumpádon megpihenhessen. Egy családi perpatvarnál a feleség így korholná életképárját: igazán megkeményedhetne már a pumpád, mert mióta ilyen lágy pumpával jársz a világban, mindenki a te pumpádon él meg. Rendőrségi hírnél olvashatnánk: egy védtelen nő szobájába behatolt egy betörő és az alvó nőt hegyes törével éppen a pumpáján szúrta. Egy nemes lelkű hölgy ravatalánál a lelkész így kezdené gyászbeszédét: megrendült pumpákkal állunk e nemes lelkű nő ravatalánál ...

Erre a világ orvosai megrendült pumpákkal igazat adtak a magyar orvosnak és a szív maradt a régi szép elnevezésével. (Nádudvary György, EKE Brassó gyűjteményéből) 😊

Hetedszer a legmagasabb magyar hegycsúcson

MKE Sítábor, Madarasi-Hargita, 2014.

EKE-s barátainkkal együtt 95 fő részvételével ismét egy sikeres tábor van mögöttünk. Érkezésünkkor Ivóba és a felfelé vezető úton még bizonytalankodtunk, vajon, hogy lesz itt sziesz? De felérkeztünk és ismét a csoda várt ránk, ragyogó napsütés – ami kitarított a tábor végéig - fantasztikusan (talán a 7 alkalom közül legjobban), előkészített pályákon, a leggyorsabbak már siklottak is lefelé! Mindenki gyúrt a versenyekre, aminek meg is lett az eredménye, a végeredményeket itt láthatjátok. Jövőre Veletek uyanitt! (Lindmayer Éva)

Az idej volt az évszázad talán legenyhébb tele, amikor a Kárpát-medence hegyeiben a csapadék inkább eső, mint hó formájában hullott le. A Magyarországi Kárpát Egyesület hóra kiéhezett tagjai február 25-én abban a tudatban (avagy inkább reményben) indultak el, 8 fokos melegben, az erdélyi Hargita hegységbe, az Erdélyi Kárpát Egyesülettel közösen hetedik alkalommal megrendezett téli sítáborukba, hogy 1650 méteren csak lesz „sportolásra alkalmas hó.” Feleséggel, Réka leánnyal és két kis unokánkkal autóval utaztunk, és reméltük, hogy hólánc nélkül is fel tudunk kapaszkodni kényelmes, minden igényt kielégítő szállásunkhoz, a Sűgő Panzióhoz. A jó 700 km utat sikerült tíz óra alatt megtennünk. Az utolsó 10 km az Ivó pataktól felvezető földút, máskor itt meg kell küzdeni a hóval, most csak ezer méter fö-

lött volt nyoma az út szélére kotort maradványoknak. Az utolsó két kilométer volt csak izgalmos a jég és a megfagyott keréknyomok miatt, de feleségem sikerrel és jó sebességgel vette a nagy kanyarokat, megérdemelte az ezért járó Unicumot. Egyre több ház épül a csúcs alatti platón, máskor nehéz az autókkal parkolni a nagy hó miatt, most csak megfagyott sár fogadott bennünket. A kellemes meleg étteremben új személyzet fogadott, épp olyan kedvesek és csinosak, mint a korábbi években megismertek – akik azóta párra találtak. „A pályákon nagyszerű a hó, éjszakánként gyártjuk a havat,” volt a megnyugtató hír, és valóban, szobánk erkélyéről jól látszott, hogyan permetezik a havat az ijesztő szóval hóagyúnak nevezett berendezések. Nem eredménytelenül, mert másnap ragyogó napsütés és egyenletes, tömör, jól kezelhető hó fogadta az éjszakai

buszutazás után reggel 9 körül befutó MKE csapatot. A pályák a már jól ismertek, a ház előtt kezdő terepként induló, majd meredekebbé váló Sűgő-pálya, a Nagy-Mihály fekete-piros lejtője, a valamivel enyhébb Kicsi Mihály, és a kettőt összekötő Hadak Útja. A ratrakok minden nap újjávarázsolták ezeket, se hupli, se jég – nem úgy, mint évtizedekkel ezelőtt megszoktuk a szlovákiai terepeken. A megszokott díszlet, a hótól roskadozó fenyők most elmaradtak, némi friss hó jól esett volna, de kárpótolt mindezért a napsütés és a kék égbolt. És ott voltak a régi kolozsvári, gyergyói, brassyói barátok, sok más magyar a Székelyföldről – szóval otthon éreztük magunkat Románia közepén. Megbízhatóan működtek a sifelvonók, sorbanállás nem volt, de több mint nyolcvanvan indultak el az ideén Szőcs Ernő kényszerű távollétében Galgóczi Csaba, az MKE Sí Osztály vezetője által megrendezett síversenyeken. Minden induló nyert – érmet, serleget, vagy legalább egy szép emléklapot. Az egész út megszervezése és lebonyolítása elsődlegesen Lindmayer Éva érdeme volt – de minden MKE-s résztvevő hozzájárult a túra sikeréhez.

Jeszenszky Géza

Szja 1 %

Közeleg az adóelszámolás ideje. Kérünk benneteket, hogy – az elmúlt évhez hasonlóan – személyi jövedelemadótok 1%-ával egyesületünket támogassátok!

Jelentősebb összeghez úgy juthatunk, ha nemcsak magunk, hanem ismerőseink, munkatársaink adóforintjait is sikerül megszereznünk. *Adószámok:*

Magyarországi Kárpát Egyesület (MKE): 18036345-1-41, Kárpát Egyesület, Eger (KEE): 18584202-1-10, Pestkörményéki Kárpát Egyesület (PKE): 18690651-1-13, Kárpát Egyesület Miskolc (KEM): 18442544-1-05.

Hargitai öt nap

Éz év elején a néptáncos társaimtól tudtam meg, hogy február 25-én erdélyi sítúrára lesz lehetőség. Mivel rendszeres Erdély látogató vagyok, érdekel, hogy milyen odakint egy sípálya és azon a lesiklás élménye, mert ezek még számomra ismeretlenek voltak.

Eljött az indulás napja. A helyi balatonfüredi szervező Brózs József kis buszába bepakoltunk, majd Aradi Ferenc és a csabrendeki Béndek Zoltán társakkal elutaztunk Budapestre. A Hősök terén várakozó Scorpion székelyudvarhelyi társaság buszába átszálltunk, majd 19 órakor elindultunk a havas célpontunk irányába. Az 52 személyes buszra 28-an gyűltünk össze, így volt hely az éjszakai pihenőhely kiterjesztésére. Reggel megérkeztünk a hosszú Ivó faluba, ahol átraktuk csomagjainkat, síléceket a traktor vontatta utánfutóra, amikre mi is felültünk. A kanyargós, szerpentes hegyi úton egy óra alatt felértünk a turistaházakhoz. Az út felétől láttunk először havat. A szűz havon hatalmas medve lábnyomokat fedeztünk fel, tehát az élővilágnak része a nagytermetű Dörmögő is. Mi a Sűgő nevű 3 szintes, legnagyobbik turistaházban lettünk elszállásolva.

Megvettük a négy napos jegyeket, amiket de. 10 órától du. 16 óráig, a sífelvonók üzemidő tartamáig teljes mértékben kihasználtunk. Ez annyit jelentett, hogy óránként kb. 5-6-szor siklottunk le a különböző meredekségű/hosszúságú pályákon. Hát bizony az első nap izomlázat kaptunk.

Jó elhelyezésünk volt a szobákban. A svédasztalos reggeli igen tápláló, változatos kínálatú volt, mely a síelés idejére fedezte az energiaszükségletünket. Ebédszünet mellőzésével, szinte megszakítás nélkül csúszkálhattunk, a lehető legjobban kihasználva a felvonók napi 6 óras üzemidejét.

Szerdai és a csütörtöki bemelegítő rutinsíelés után a szervezők műlesikló versenyt szerveztek az ehhez alkalmas pályán. Péntek délután pedig a szlalom versenyre neveztek be sokan a legmeredekebb pálya alsó, enyhébb lejtés felén. A lesiklás nem volt könnyű, mert néhány karó körül meglehetősen jeges volt a pálya, amin csak jó felszereléssel és éles lécekkel volt érdemes elindulni. Én kétszer is kisodródtam a karóknál, ezért még a cél előtt otthagytam a pályát. Ennél a versenyszámnál már kor szerint értékelték az időeredményeket.

Meglepő volt számomra, hogy alsó tagozatos, vagy talán még óvodás gyerekek is milyen szép stílusban versenyeztek és szép eredményeket értek el.

A különböző versenyszámokban a balatonfüredi csapatunknak nem kellett szégyenkeznie. A hegymászásban gyakorlott Brózs József sífutásban 2. a férfi II. műlesiklásban 3. helyezést ért el. Aradi Ferenc a férfi II. műlesiklásban 3. a férfi szuper-G-ben 2. lett.

Brózs József

A hazautazás napján, szombat délután 5 órára vártuk az utánfutós traktort. Csomagjaink felrakását követően gyalog vágunk neki a két órás útnak. Kb. 660 méteres ereszkedés után leértünk Ivóba, ahol már várt minket a Scorpion autóbúsa. Hazafelé Székelyudvarhelyen megálltunk egy szupermarket előtt, ahol maradék lejtűnk elvásároltuk. Útközben Kolozsvárhoz közelítve pár mondatban megemlékeztem a város távoli és közeli múltjáról. Reggelre megérkeztünk a Hősök terére. Itt búcsú mindenki mindenkitől és irány haza.

A közös étkezések idején összeismerkedtünk a buszos társakkal és a végén már úgy éreztük, mintha testvérek lennénk. Ami hozzájárul azon szándékhoz is, hogy egy ilyen túrát később megismételjünk. Nagy köszönet Lindmayer Évának a szervezésért és a jó hangulatú táborért.

Tóth Attila

Kerékpárral Törökországba

*Juhász Gábor 2013. 04. 17-én „világgá ment”.
Elköszöntünk tőle, de visszavárjuk!*

A Kárpáti Lapok 2013/2. számában ezen képaláírással jelent meg az útjára indult biciklis társunk fotója.

Úticélja Törökország jelentősebb nevezetességeinek megtekintésén túl az ország legnagyobb tavának, a Van-tónak az elérése. Amely az ország keleti részén Anatóliában fekszik, közel az iráni határhoz. A kevés pénzzel rendelkező, étlenszomján, nagy melegben kerekező barátunkat a török-magyar testvéri vendégszeretet segítette viszontagságos útján.

Gábor hazatérése után így fogalmazott:

Van-tó környéke, hegyeivel, természeti szépségeivel minden fáradságot megért! Az egyszerű embereken kívül kamionosok, rendőrök és még a katonák is etettek-itattak, még Bulgáriában is!

A megtett 85 napomon – 5000 km kerékpárral és gyalogosan, valamint 1400 km vonatozva – a bulgáriai kolostorok és törökországi dzsámik csodálatos körítést adtak ehhez a fantasztikus kalandomhoz!

Az Eufráteszen átmenni nagy élmény volt, mivel ez a folyam a Tigrissel együtt fogja közre a termékeny háromszöget! Sok segítséget kaptam a képeken látható emberektől. Külön kiemelve a boltban lévő kedves hölgyet, aki kifelé is már sokat segített. Igaz nem hitt a sikeremben, de annál boldogabb volt mikor visszajövet meglátogattam. Ekkor készült a kép is. A hatalmas sáska is rendesen csodálkozásra nyitotta a száját!

A Selyemút mentén lévő oázis pedig az utam egyik meghatározó emlékei között lesz. Az anatóliai táj a földbe süllyesztett házaival hihetetlen volt számomra. Persze volt elképzelésem már Kirgizisztán után, de azért mégis rendesen meresztettem a szemem. Kézművesek csodaszép dolgokat alkotnak, mint az a váza készítő emberke Gaziantepben! Olíva olaj feldolgozás magas szinten áll, és nem akármilyen a kínálat azokban a csodaszép üvegekben! Ennyit akarok leírni röviden az utamról. Mindenkinek sok vállalkozó kedvet és merész kalandokat kívánok!

Kedves nyugatias török házaspár a Rárómmal

Kimerülten megpihelve egy kisbolt előtt

Részletek Juhász Gábor útinaplójából

Efezoszba érve 25 lírától fosztottak meg. Először nem akartam bemenni ennyi pénzért – bő kétheti kenyér ára – de végül rászántam magam! Szemen is köptem volna magam, ha később látom, mit hagytam ki! Leírhatatlanul fantasztikus látvány. Mindenkinek látnia kellene itt, a helyszínen!

5 nap múlva Antalyába érve a tenger fantasztikusan kék volt. Tele volt kirándulókat szállító vitorlásokkal, nekem rögtön a kalózok jutottak róluk eszembe. Gatyarohasztó a meleg. Hiába a tengerpart, egy fíkarncnyival sincs hűvösebb!

Hullámos területen haladtam. Urfától úgy 10 km-re megláttam a sziklába vájt nyílásokat. Megálltam és odamentem. Ezt a mázlit! Egy kitudja milyen régi oázisra bukkantam! Volt itt kemence, lakóház, tevéknek karámból kettő is!

Az egyiket egy vércsepár nagyon védett. Bementem, és ott rendesen iszkolt a még félig-meddig repülés képtelen fióka. Nem csoda a nagy riadalom vércséeéknél. A mutert sikerült lefényképeznem, mivel többször is rám támadt nagy visítások közepette! Persze, ezzel csak a pocokokat rémisztgette.

Nézelődésem tetőpontja, amikor megtaláltam azt a vályút, amibe felhúzták és öntötték a vizet. Mellette tátongott a nyílás, és úgy 5-6 méter mélyen ott fényeskedett benne a víz! Leültem mellette és legalább egy fél órát elmerengtem az emberiség fantasztikus kalandján, amivel idáig jutott!

A táj kopasz, fátlan, pedig oázisok csak dús növényzettel borított tájon szokott lenni. Lehet, hogy ez itt ezer éves is megvan! Valamikor erre vezetett a Selyemút egyik ága.

Kiválasztottnak éreztem magam, hogy ezt láthattam!

Bergamába (= Pergamon - ókori görög város) érve az Akropolis után érdeklődve egy motorostól, elmagyarázta merre menjek. Vissza kellett mondanom, mivel nem szerettem volna, ha eltévesztem az utat! Az Akropolishoz vezető út, ami 300 méter plusz szintet jelentett, s egy helyen 15-20 %-os emelkedővel, úgy 150 méter hosszon. Szemem majd kiugrott, ahogy a Rárót toltam felfelé. Találkoztam három törökkel, ők is olaszoknak néztek, mire én felvilágosítottam őket, hogy ki fia-borja vagyok. Aki még nem haladt el mellettem, megveregette a vállamat, és nevetve mondta: A MAGYAR AZ JÓ !”

Amit tegnap leereszkedtem abban a nagy szélben, hát ma visszaadtam a természetnek. Végül is 2 óra alatt felértem. Nagyon szép volt a táj. Rövid ereszkedés után újra nekiveselkedés és tolás. Ez már rövid volt, s utána hosszú ereszkedés Gaziantepig. Közben végre tudtam vizet szerezni. Egy buszmegállóban leültem kajálni: kenyér, paradicsom víz, ez az ebéd. Viszont megjelent egy pár, akik a buszra vártak, szóba elegyedtünk. Kedvező volt a magyar származás – egész nap kitartott. Kaptam két, jó nagy marék cseresznyét – nagyon finom és édes volt! Beérve a városba, vízpótlás céljából megálltam egy dzsáminál. Megnéztem milyen a víz, és kifelé jövet, az ott álló autóból gyerekek és asszonyok integettek. Az emberke, mivel befelé menet elhangzott a varázsszó, tudták ki vagyok. Kaptam 4 db forró mákos süteményt, jéghideg palackos vizet és 5 lírát, hogy ne a dzsámi rossz vizét igyam!

Sok segítséget kaptam a képeken látható emberektől. Külön kiemelve a boltban lévő kedves hölgyet, aki kifelé is már sokat segített. Igaz nem hitt a sikeremben, de annál boldogabb volt mikor visszajövet meglátogattam. Ekkor készült a kép is.

Vonattal a Van-tótól Ankara felé

Tatvan állomásról vonatom 7:30 kor indult Elazig. Nem akármilyen útítársaim voltak: négy állig felfegyverzett katona fészkelte be magát az utolsó kocsi! Engem szépen eltévesztettek a vasúti koci elejére, mondván majd ők vigyáznak a kikötött Rárómra. Ugyanis az elkövetkező 300 km sokszor fegyveres rablótámadásoknak van kitéve. Ezt csökkentve járnak a vonattal katonák. Mint mondták ettől még előfordul így is támadás! Nagyon jó: legalább nem telik unalmasan a mai napom sem!

A vonat gyönyörű tájon a Murat folyó mellett sok-sok alagúton át haladt. Hol szűk szurdok, hol pedig szélesebb medencében.

Egyik útítársam – kb 45 éves emberke – folyamatosan magyarázta, mit látunk és fényképezésre biztatott. Láttunk mélyen a földbe süllyesztett kőházakat föld tetővel. Mondta, és buzgón vonított mint a farkasok, majd füttyült mint a szél, hogy emiatt élnek az emberek itt a föld alatt!

Mikor leszállt még hiányzott is. Nagyon szemléletesen tudott magyarázni és még valamiféle itteni táncot is bemutatott nekem, miközben énekelt mellé! A banditák nélkül is jól telt az időm.

• Kelet-Anatóliai táj - Mus felé •

A dzsámikról

Mindezt azért írom, mivel szerintem csak így lehet jobban megismerni egy nép, és nem utolsósorban egy meghatározó birodalom életét, és kultúráját! Ahol jártam mindig próbáltam minél többet megtudni a dolgokról!

Manisa 1410-ben I. Mehmet szultán uralkodása idején került véglegesen az oszmán birodalom fennhatósága alá. Az oszmánok sajátos rangot biztosítottak Manisa városának. Évszázadokon keresztül az a gyakorlat alakult ki, hogy a trónörökösök, a szultánfiak itt voltak kormányzók, mielőtt a trónra léptek volna. 1390-1595 között 16 trónörökösjelölt gyakorolta itt a kormányzói hatalmat.

Közülük ténylegesen öt lett szultán. Mind-egyik uralkodójelölt igyekezett saját nevének megőrzésére dzsámikat, fürdőket, közintézményeket építtetni.

A város legnagyobb becsben tartott oszmán-török kori építészeti alkotása a *Muradiye-dzsámi*. A III. Murad szultán által 1582-1585 között építtetett komplexum a nagy mester Sinan késői alkotása.

A homlokzat előtti keresztfolyosót öt kupola fedi. A bejárati kapu mesteri faragásokkal ékes. A dzsámin belül a szép faragású márvány szószék, az ablakok színes tüvegei, a falakat borító csempék csoda szépek. A dzsáminak két karcsú minarete van, amelyeken, különösen szép az erkély kiképzése.

Nagy élmény volt ebben a történelmi városban és dzsámiban – egyéb mások mellett – járni!

Muradiye camii 1585 - Manisa -

Muradiye camii - 1585 - Manisa -

Yeni – új – más néven Valide dzsámi

A klasszikus török építőművészetének ezt az alkotását 1598-ban kezdték építeni III. Murad szultán felesége, Safiye rendelkezésére, Davut Aga építész tervei alapján. Az építész azonban egy év után meghalt, és az elkezdett munkát más folytatta, de csak 1603-ig, amikor újból abbamaradt az építés. A szünet 60 évig tartott. Ekkor IV. Mehmet szultán anyja, Turhan Hatice – Hatidzse-nek ejtendő – rendelte el a dzsámi befejezését, amely így végül Musztafa Aga építész irányításával készült el, 1663-ban.

A dzsámiba 3 oldalról lehet belépni. A belső tér 1600 négyzetméter nagyságú, négyzet alakú amelyet egy központi kupolához csatlakozó négy félkupola, és a sarokban további kis kupola fed be. A négy, színpompás kék és zöld csempesorítású, ún. „elefántláb”-pillér, huszonnégy ablakkal tagolt kupoladobot tart, amely sarokboltozati elemek közbeiktatásával 17,50 m átmérőjű, 36 m magas kupolát kapcsol a négyzetes központi térhez. A tetőzeten kívülről összesen nem kevesebb mint 66 kisebb-nagyobb kupolát számolhatunk össze.

A dzsámi belsejében a gazdag csempedíszítés mellett megcsodálhatjuk még a fehér márványból készült szószéket és imafülkét . Ez utóbbitól balra 47 drágakövel ékesített gyönyörű mozaikablakot találunk!

Nekem az egyik legszebb dzsámi, amit egész utam alatt láttam!

- Yeni-camii - 1597-1663 - Istanbul -